

LUMINA PENTRU TOTI

Nu este mărire fără virtute, dar nici virtute fără lumină. Deci, lumină 'nainte de toate

Națiunea ce mai mare este aceea care are cele mai multe școli

Școala este arma viitorului.

Familia și școala trebuie să lucreze împreună la educația copiilor.

Scopul principal al educației este formarea caracterelor energice și morale.

Educația și ajunge scopul prin ajutorul instrucțiunii.

REVISTA ILUSTRATA
DE ENCICLOPEDIIE ȘI DE PEDAGOGIE PENTRU LUMINAREA POPORULUI

DIRECTOR : ENIU D. BALTĚNU

Redacția și administrația se află la Pensionatul «ENIU-BALTĚNU,» Calea Moșilor, 138

Apare de două ori pe lună în 24 pagini sau o dată în 48 pagini

Abonamentul pe an 10 lei, pe 6 luni 5 lei

Pentru străinătate 11 lei pe an. Ediția de lux costă îndoit

TIPOGRAFIA C. PFTRESCU-CONDURATU
1887

REVISTA PEDAGOGICA „LUMINA PENTRU TOTI“

APARE ÎN BUCUREȘCI

CALEA MOSILOR 138, PE AN 10 LEI

Cuprinsul *X*-ului 10, anul 2, Februară 1887

	Pag.
Înștiințare însemnată pentru abonații anului II, Direcția.	469
Despre origina ouălor roșii, de M. C. Florenția	470—472
Sentințe pedagogice pronunțate de diferiți oameni mari, culese de Christ. Stef. Reverénu.	472—476
Suvenirii din copilărie (poesie), de P. Drăghicescu	476—477
Ateneul Român, de Mercur	477—480
Schițe din istoria pedagogiei. Grecii, de Ión Russu	480—485
Cronica teatrală	485—488
Gimnastica (după D-l Dr. A. Débay)	489—490
Doctorul Barbu Constantinescu (după „Convorbiri pedagogice“)	490—492
Cum învață Gertruda copiii săi? de E. B.	492—498
Dorul inimii (poesie), enlăsă de Pr. St. Stoicescu	498—499
Omul sfințește locul, de Ión Rusa	499—502
Educațiunea copiilor noștri, de Pr. Al. Popescu.	502—506
Două note bune D-lor Starza-Haret, de Edembal	506—508
Pedagogie educativă. Cé mai neapărată trebuință de educațiune, de E.-Bălténu	508—516

LUCRĂRILE LUI ENIU-BALTEANU, TIPĂRITE

1. *Studiū asupra poesiei la Eleni, 4 lei.*
  2. Din *Metóda de a învăța pe copii cu înlesnire scrierea și citirea*, ediție nouă (d'abia) apărut din conducător CĂRTICICA I care costă 35 bani.
  - Din *Învățământul intuitiv pentru copii de amândouă sexele, după metoda și procedurile lui Pestalozzi și Froebel*, au apărut următoarele lecțiuni :
    3. *Lecția I*, FLÓREA, costă 20 bani.
    4. *Lecția II*, MINCÉ, costă 30 bani.
    5. *Lecția III*, CEBUL, costă 20 bani.
    6. *Lecția IV*, CILINDRUL, SFERA și CERCUL, id. 20 bani.
  - Din *Biografiile oamenilor mari* au apărut până acum numai următoarele :
    7. CARMEN SYLVA, ilustrată, 40 bani.
    8. DAVILA, ilustrat, 50 bani.
  - Din *Studiul naturii*, numai :
    9. CĂRTICICA I, ilustrată, 20 bani.
    - 10 «LUMINĂ PENTRU TOTI», revistă pedagogică, abonamentul 10 lei pe an și 5 lei pe 6 luni, pentru România, 11 pentru străinătate.
    - 11 DISCURS ASUPRA STILULUI DE BUFON, traducere, 30 bani.
- NB. Se găsește în deposit la pensionatul ENIU-BĂLTÉNU, calea Mosilor 138, București. — De asemenea anul I al revistei 11 lei legat și 10 nelegat, dar cine vine de la administrație direct, are scădemint de 1 leu.

REVISTA ILUSTRATA
DE ENCICLOPEDIA ȘI DE PEDAGOGIE PENTRU LUMINAREA POPORULUI

DIRECTOR: ENU D. BALTEANU

INȘTIINȚARE INSEMNAȚĂ PENTRU ABONAȚII ANULUI III.

Peste două luni se sfârșește anul al II al acestei reviste și pentru că avem dorința a'i aduce noui îmbunătățiri cu începerea anului al III, vrem să vedem mai întâiu numărul abonațiilor siguri pe cari putem compta in viitorul an; de aceea persoanele cari ne vor trimite abonamentul pe anul al III înainte de 1 Iunie viitor, vor trimite numai nouă lei in loc de zece. Pentru o jumătate an nu putem face scădământ.

DIRECȚIA.

DESPRE ORIGINA OUËLOR ROȘII

Mulți s'a'au întrebat și încă se 'ntrebă de unde a'au provenit și ce însemnare a'au ouële roșii sau mai bine ouële colorate ce se obișnuiesc la s'erbătoreea Pașcelui, și nimeni nu s'a dat și nu'și p'ôte da un r'espuns pe deplin satisfăc'ător. Ba încă unii a'au întrebui'țat timp și îndelungate osteneți în a scrie cărți voluminoase sub denumirea de *origina ouëlor roșii*, și în urmă citindu-le la lumina rațiunii n'a'au mai cre'đut nici înșiși ei în cele ce a'au scris. Iar alții, inzestrați cu simțul bunului gust, a'au luat de obiect acest simbol, și la facla religiozităței lui a creat opere pline de talent și moralitate.

Noi însă, propun'ându-ne a scrie următorele linii asupra acestui simbol, nu vom face nici o abatere de la cele ce ne spune istoria și usul deosebitelor pop'ore asupra acestui subiect.

Din timpul cei mai dep'arțați, sau mai bine din copilăria omenirii, t'ôte pop'orele lumii și mai în particular ale Asiei și Europei, celebra'au s'erbătoreea anului nou la *echinocțiul primăverei*, epocă în care modernii celebra'au s'erbătoreea Pașcelui. Și în acea ț'i în loc de cofeturi alese, sacharicale și alte lucruri cum se oferă astă-đi, ele 'și trimet'eu ca simbol de fecunditate și afecțiune reciprocă ouă v'epsite în deo-vebite culori și mai cu s'emă în roșu, col'orea favorită a mai multor națiuni. Mai t'arđi'uu însă mut'ându-se, prin progresul civilizațiunii, s'erbătoreea anului nou la *solstițiul ier-nei*, epocă în care g'ainile nu ouă sau ouă prea pucin, 'omenii a'au n'ascocit ca semn de afecțiune reciprocă alte obiecte de oferit, r'em'ân'end oule a se distribui tot la vechia lor epocă, în care astă-đi cade s'erbătoreea Pașcelui.

Călătoria globului ne spun că chiar astă-đi Persii și alte pop'ore ale Asiei celebra'au s'erbătoreea anului nou la solstițiul solar, și între alte daruri își trimit și ouă multi-colori. Chiar în Rusia, și mai cu osebite în Moscva, se serbeză

anul nou printr'o distribuțiune de ouă colorate, pe care se vede adesea inscripțiunea *Christos a inuiat*.

Accest obicei, care s'a transmis pòte chrestinilor de la păgâni sau Evrei, este însă mult întrebuițat în Italia, Spania și chiar în òre-cari părți ale Franței și mai cu osebite în Provincia. Și ceea-ce ne face a crede și mai mult în acéstă transmisiune este obiceiul ce ne constată istoria, că femeile ebreie la sêrbătòrea lor pascală punéu pe o masă ouă tari, ca simbol al pasărei mitologice numită Ziz, despre care s'aú povestit atâtea mii de fabule fantastice și bizare.

La străbunii noștrii Romani tinerii colorau ouă în roșu și pe lângă alte daruri ce'si făcéu la sêrbătòrea lui Janus, întrebuițau aceste ouă și în òre-cari jocuri. Ouéc mai figuraú încă la Roma și în nișce ceremonii religiòse precum era a *espiățunilor*.—Oul se ȃice că represintă pe Creatorul luminii, care produce tot și conține în sine totul.

La Perși, Egipteni, Greci, Gali și la primele popòre ale Italiei oul era emblema Universului, opera Divinității supreme. Egiptenii, cari numeraú mai tot atâtea divinități câte animale și plante, avéu un ȃeu numit *Koref*, nume care în limba lor însemna *bun și bine făcător*, și pe care'l representa sub figura de om, purtând pe cap un *acupiter* (pasere răpitiòre) spre a însemna activitatea și c'un ou eșindu'i din gură, simbol al fecundității.

La începutul lumii, ȃicéu Perșii vechi, nu se afla nimic afară de Dumneȃeu. Nòptea chaosului domnia peste spațiu. În fine apăru un ou, nòptea îl acoperi cu aripele ei, și oul fecundat se deschise: Sòrele și luna eșiră din el și se ridică în sus, iar pământul fiind mai greu se lăsă în jos ca tòte depedințele lui. Acéstă nòpte, oul, sòrele și luna ce eșiră de aci, remaseră neșterse în mintea acestor popòre primitive, cari le făcură obiectul sacrelor lor imnuri, păstrându-le suvenirea prin aceste ouă colorate, ce făcé parte în tòte sêrbătòrile lor până și în jocurile circurilor în cari figuraú din distanță în distanță ouă sculptate în lemn sau în pètră.—De la Perși pòte a imprumutat Moise versiunea din *genesă*, care ȃice: «La început D-ȃeu

fecunda apele planând asupra lor, precum găina clocește oul său.»

Voiagiorii globului ne mai spun, că la poporele din sudul Americii, la sărbătorearea anului nou se golesc ouele și li se umple cōja cu ape mirositoare, și 'și aruncă aceste ouă unii altora prin ferestrele caselor, precum și-aruncă Italianii confeti la epoca carnavalului. Străinii alérgă stunci din tōte părțile spre a se bucura de privirea plăcută ce presintă animațiunea stradelor pline de o mulțime de lume galantă, veselă și sgomotoasă, care se impresoră de ouă umplute cu lichide mirositoare, și care pe jos, călare sau în trăsuri resping cu aceléși arme tōte aceste atacuri, sub forme de proiectile cu mii de profume, plecate din balcōnele și ferestrele fie-cărei locuințe a orașului.

La noi ouele roșii sint în așa stimă, că în ultimele zile ce preced sărbătorearea Paștelui, nu se găsește o singură casă românească în care ele să nu fie obiectul de prima preocupățiune.

Ast-fel a fost dar la tōte poporele *celebra origină a ouelor roșii*. Și dacă la unele din aceste popore a perit mai de tot vechia lor strălucire, ca tōte lucrurile acestei lumi, apoi ele nu păstrează mai puțin prestigiū, ca semn de onōre, în a face să nască următorele doué probleme, ce se propun celor mai inteligente capete: 1, dacă se pōte face cea mai bună prăjitură fără ou, și 2, să spună cu certitudine, cine a fost creat mai întâiū, *oul sau găina?* M. C. FLORENTIU.

SENTINTE PEDAGOGICE

PRONUNȚATE

DE DIFERIȚI ÓMENI MARI

Nimic nu perfecțiōnează societatea ca buna educațiune a femeilor.

SAINT MARC GIRARDIN

Educațiunea copilului, în ideia modernă, este organizarea

unei forțe, forță eficace, productivă, este crearea unui creator. Educațiunea fetei este unei armonii, este armonisarea unei religii.

UN DISTINS CUGETĂTOR.

* * *

Faceți mame care să știe a-și crește copii. D-NA CAMPAU

* * *

Trebue să învățăm pe femei să știe ce este mărirea și virtutca, ca să avem oameni mari și virtuoși. PLATONE

* * *

Eu aș vrea să știu mai bine și mai întâiu limba mamei mele și aceea a vecinilor mei, cu care de ordinar am mai mult de-a face. MONTAIGNE

* * *

Educatorul este dator să escrete mai întâiu simțurile, apoi memoria și inteligența, și la urmă rațiunea. Căci știința se naște din observațiune; impresiunile dobândite se gravază apoi în memoria și imaginațiune; inteligența primește atunci noțiunile adunate în memorie și estrage dintr'ensele idei generale; în fine, rațiunea formază conclusiuni despre lucruri cunoscute și coordonate în inteligență. COMENIUS

* * *

Desvoltarea naturii omenești este supusă legilor naturale, cărora ori-ce bună educațiune trebue să se conforme. X.

* * *

Religiunea și morala sint primele baze ale unei bune educațiuni. VATISNESNIL.

* * *

Instrucțiunea este zestrea minții, și servește mai mult materialismului, pe când educațiunea este zestrea inimii și a minții, și servește spiritului.

Instrucțiunea fără educațiune are puțin preț; s'aun vădut oameni instruiți, cu inimă de granit, dați vițiuului, împlinind acte criminale. DR. DRĂGESCU

* * *

Dacă femeia ar corespunde chemării sale, perfecționarea omenirii ar fi adevăratul ei destin. D-NA NECKER SAUSSURE

* * *

Prosperarea societății atârnă de la virtuțile bunelor mame de familie. D-NA CAMPAU

Cé mai fotosilòre și cé mai onorabilă știință este ocupațiunea unei mame de familiă : și acesta este știința menagiului.

MONTAIGNE

* * *

Scopul educațiunii este desvoltarea umanității în om.

NIEMEYER.

* * *

Unui om de spirit nu'î trebuie de cât o femeie cu simțire; e pré mult doué spirite într'o casă.

BONALD.

* * *

Femeia este flacăra iubirii și a vetrei domestice. este legă-nul viitorului, este Școlă și Altar.

DR. DRĂGESCU

* * *

Tòte produțiunile creierului isvorêsc din impresiunile ce le a avut.

X.

* * *

Spre a conduce o trapă de copii vicioși și îndărătnici, nu-éa este indispensabilă.

PESTALOZZI.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

* * *

Dupé ce a crescut pomul strâmb și a înbêtrânit, mai eurénd îl vei frânge de cât îndrepta.

ASHAM.

* * *

Scrie, dar scrie pentru cine te înțelege; nu scobori ideia pentru a triumfa interesul.

X.

* * *

Șcòlele nòstre sint niște adevêrate temnițe pentru copii; n'auđi în ele alt-ceva de cât țipete de copii și strigăte de învêțatori furioși și nu veđi de cât o metodă de nimic și stricată,..

MONTAIGNE.

* * *

Ne numim civilizați, fiind-că am luat veriga din nas, și o purtăm pe deget; vom fi civilizați când ne vom cultiva inima.

X.

* * *

Ținta educațiunii este virtutea, care este indispensabilă omului, spre a obține nu numai stîma și amorul sêu, dar și mulțămirea de sine însăși.

LOCKE.

În materie de educațiune, abilitatea principală constă în a ști să aliiăm, printr'un temperament înțelept, autoritatea, care ține în frâu pe copii, cu dulceta ce-i atrage.

ROLIN

* * *

Poesia ființei umane este caracterul, el este semnul distinctiv ce deosebește a imprimat în inima noastră.

Lipsiți bărbatul de caracter, și va deveni un monstru; lipsiți femeia de pudor și va deveni un reptil.

DR. DRĂGESCUL

* * *

Trebue să se începă de timpuriu educațiunea copiilor. Să li se inspire o înclinațiune pentru persoanele virtuose și anti-patii pentru oamenii răi și perversi. Este foarte important a li se fortifica sănătatea printr'un regim simplu și bine regulat. Cât pentru instrucțiune trebue să urmeze natura.

Disciplina trebue basată pe exemple.

FENELON.

* * *

Nu trebue tot-deuna să spuie ceea-ce cugeti, ci mai de preferință să gândești la ceea-ce altul ține.

X.

* * *

Sint părinți cari duc pe copii la spectacole. Asemenea părinți trebue să aibă puțină cunoștință de spiritul uman, căci asemenea petreceri nu vor întârzi a desgusta pe elevi de o viață ocupată și serioasă.

Prima îngrijire a învățătorului este să cunoască caracterul fiecărui elev.

ROLIN.

* * *

Între datoriile femeii, în primul rang intră educațiunea copiilor, conduita servitorilor, menagiul și alte afaceri. Cunoștințele necesare unei femei sint : o lectură, o scriere corectă, noțiuni de aritmetică și ținerea unei comptabilități. Musica și pictura sint necesare fetelor, o viață laborioasă este recomandată cea mai bună.

FENELON.

* * *

Omul, când se naște, nu e nici bun nici rău; el este jucăria împrejurărilor de cari este înconjurat; el devine rău, când aceste împrejurări sint rele și bun, dacă aceste împrejurări sint bune.

ROBERT OWEN.

Total e bun când ose din mâna Creatorelui; toate sub mâna omului degenerază.

J. J. ROUSSEAU.

* * *

Formați inima în acelaș timp cu inteligența.

JULES SIMON.

Culese de *Christ. Stef. Reverénu.*

SUVENIRI DIN COPILARIE

O mare 'ntristare sufletu'mî apasă
 Și dorul pribég în pace nu mă lasă,
 Pe ale lui aripî gândurile mele
 Maș iute de cât vântul, stol de rândunele,
 Sbòră către locul unde m'am născut
 Ș'aurora vieții frumos mî-a apărut.
 Câte suvenirî dulci deșteptă în mine
 Acele dumbrave ș'acele coline,
 Acel câmp înflorit, liveca verde,
 Unde șerpuește Vedeia argintie!
 — Lucruri delicioșe, cari incunună
 Cu atâtea grații mișă mé comună.—
 Locuri pré iubite și de veselic,
 Cât ați desfătat a mé copilărie!
 Și nu e mirare că 'n ochi'mî se ivesc
 Lăcrămiore de dor, când la voi mă gândesc.

Pe când primăvara, gonind aspra iarnă,
 Privia radiòsă de sub mândra'i gênă,
 Și impodobită cu uă haină verde
 Creștea floricele prin câmp și levede,
 Eă mergeam adese în crângul mititel,
 Care umbria p'atunci frumosul delușel,
 Care își ridică cu multă mândrie
 Spre cerul azuriu fruntea lui verde;
 Mergeam, dic, adese 'n braniștea 'nverdită
 Cu seculari arbori de paseri iubită,

Ş'ore întregi acolo sorbiam în tăcere
 Atâtea delicii ce ni se ofere
 De natura 'ntregă, mare şi frumdsă,
 Când este scăpată de iarna gerdsă,
 Eū, care vedusem şapte primăuere,
 Cătă bucurie şi câtă plăcere
 În sufletu'mi simţiam, când mici păserele
 Săltaū printre frunđe şi prin floricele,
 Iar cu al lor cântec făceaū să resune
 Dumbrava, vâlcéua şi Vedea în spume!
 Aci stând pe iarbă sub un stejar mare
 Priviam cum trec prin foi rađele de sōre
 Şi cum işi arată mândra viorică
 La a lor lucire faţa albăstrică
 Apoi cum fluture, muscă, albiniţă
 Sărut pe 'ntrecute dulcea ei gurită;
 Aci de-odată sārind în picidre
 Prin deam fluturelu, care sta pe fiore,
 Saū zāriam în frunđe două păserele
 Frumōse la pene, iuţi şi sprintenele,
 Cum işi făceaū cuibul cu o artă mare
 Tot în veselie, în sbor şi cântare.
 Strângeam floricele şi făcēnd o chită
 O duceam acasă la mama iubită.

1886, August.

P. DRĂGHICESCU.

Satul descris aci este Plosca de jos, judeţul Teleorman, unde autorul acestej
 pocsii a vęđut lemna dīlei pentru ăntăia ōră.

Nota Redacţiei.

ATENEUL ROMAN

Mişcaré literară a fost titlul conferinţei ţinută de către D. A. Vlahuţa în séra de 19 Februarie înaintea unui public de tot numeros.

Nici că se puté alt-fel: titlul ce'l dădese conferinţei, era destul pentru ca publicul să vină, şi mai ales cucōuele, să asculte pe mult desmerdatul cronicar de la *Epoca* şi apoi *Lupta*.

Atât însă, și mai mult nimic, căci făcând și D. Vlahuță parte din clubul celor *de la Francea*, se vede că și D-ului și-a ținut de o sfântă datorie să imbecile lumea cu apă rece, precum citiam într'o cronică că a făcut D. B. Ștefănescu cu Patria, — căci numai mișcarea literară de acum nu am putut'o cunște din conferința D-ului Vlahuță.

Mă așteptasem, ca D. Vlahuță ca om literat cum se preține, să ne vină înainte cu o iconă fidelă a mișcării noastre literare de acum, să ne arate poezii, nuvelistii și alt soiuri de scriitori, cari s'au ivit în anii acești din urmă, să ne citească fragmente, ori cel puțin în general să facă analiza estetică, critică dacă-i place, asupra opurilor apărute în anii cești din urmă... Așa! A bătut câmpii arătând fragmente din niște romane și poezii trimise la vre-una din multele redacții unde a slujit D-ului, făcând haz din scriitorășii cari tot-déuna au fost și vor fi... Lucru comod, căci nimic mai ușor de cât a rida de niște băieți, cari pôte sint încă prin școli, și mai ales când din această batjocoră mai ai aerul de a te arăta ca un fel de martir literar, atacând pe cei ce vor să infecteze literatura noastră, făcându-te ast-fel apărător infocat al frumôșelor arte... Publicul aplauda, de sigur însă, nu pentru că D. Vlahuță se făcea că apără cu atâta foc literatura, ci pentru că-i plăcea hazul care se manifesta în scrisoarea pe care un erou din romanul ce ni l'a citat, trimite scrisoarea de amor la *domiciliul* fetei de care se inamorase, și versurile alegorice ori mai bine ăis scâlciate ale unui alt amoretzat... Nu, D. Vlahuță nu ne-a arătat mișcarea literară, ci dăscălea lumea, spunea că la noi sint o mulțime de ne-săbuiți, cari se năpustesc asupra literaturii scriind côle întregi cu nimicuri, și că tot ce se scrie pe vremea noastră, ar trebui să se ardă... Presa nu face nici un serviciu literaturii, gazetele sint pline cu flécuri, sete de scandal străbate din fie-care colônă, necuviința în or-ce discuție, etc. etc.

Ace, în adevăr, multă dreptate D. conferențiar... Lumea însă care cunște și judecă, își cunște omeni, și asemenea sfaturi și biciuturi numai așa ar avé valôre, când am vedé, că cel ce le spune face și el așa după cum *s'ar călca să facă*; alt-fel ne face impresia pe care ne-o face povestirea despre popa bețiv, care predica credincioșilor săi contra beției... Căci cine răsfoește din când în când prin *Lupta*, unde D. Vlahuță este prim colaborator, va puté ceti multe lucruri scrise de D. Vlahuță, cari nu sint de loc clasice și cari de minune cad sub critica aspră pe care a pronunțat'o D. Vlahuță contra altora... Sfatul prin faptele sfătuito-rului se dau, nu predicând!... Eu, mărturisesc, am avut o

deosebită plăcere să citesc poeziile D-lui Vlahuță; ca nuvelist este mai slab, iar de când citesc *cronicele* ce le scrie acum, m'am perdut iluziunile ce le avem despre acest literat. De când am auzit însă și conferința, m'am convins că D. Vlahuță este și foarte fals, căci fals se poate numi omul care în ochii altora vede țandăra, dar în ai lui nu! Și apoi să mergi până în extremitate cu batjocura, să dici că absolut nimic bun nu se produce acum pe terenul literaturii, este un ce absurd. Un om care câtuși de puțin ține a eprima adevărul, nu se pronunță cu atâta ușurință, mai ales este greu a te pronunța în chestie de literatură, căci trebuie să citești mult, să fii un foarte profund critic pentru a alege ce-i bun și ce-i rău, și numai după aceea să vii înaintea publicului, cu probe și apoi să dai sentința de moarte.

S'a constituit acum un fel de clică între niște literați tineri, cari mirosind și ei între ale literaturii, se simt în drept de a lovi în dreapta și în stânga, de a nu lăsa nimic nescărânat din cele ce s'a scris până acum... Cu o indignație ăreș-care cetiam mai dălele trecute cum un membru din această clică, poreclită de unii *socialistă*, își bătea joc de Alexandri, Bolintinenu, Odobescu etc., și ne aducem aminte cu toții, cum tocmai acum este anul, în „*Convorbiri literare*“ chiar D. Maiorescu a scris un articol, în care îi punea la colț pe acești băieți literați, cari se păreau că au uitat de respect.... N'au învățat însă minte, se vede că așteptă mai mult. Ei bine, o să vină acea *critică*, cu care amenința o-dată D. Vlahuță într'un articol pe *nesăbuiții scriitori de versuri, pe smintiții visători de statue, cari adună toate gunoțiile și scot idealuri din mocirlă dicând că întemeiază o nouă școlă*, —cam aste le dicea D. Vlahuță mai acum sint câți-va ani, iar acum se vede a cădut și D-lui în păcatul de a voi să sporască numărul discipolilor acelei școli, a apucat'o în direcția pe care o combătea D. Maiorescu,—dar cum dic, o să vină acel mare critic, *marele public* și o să claseze și o să judece, și eu așa cred, D. Vlahuță ar trebui să țină și să se tîmă și D-lui de acea judecată.

A apărut în timpurile aceste din urmă o mulțime de opuri, și nu sint aceste fără interes pentru noi, sint unele de valoare chiar... Poeziile lui *Pleșoianu*, *Șonțu* nu sint lipsite de simțiminte frumoșe, forma este și é îngrijită. Romanțul D-lui *Mille*, publicat în *Lupta*, scos acum de curînd în broșură, va peri la tot cazul... Un *Cocile* a scos poezii. Vor peri și aste... Peste munți în *Familia* poți ceti câte o dată lucruri bune... În *Tribună* de la Sibiu un anume *Coșbuc* scrie poezii de o rară valoare.... *Pădurénca* D-lui *Slavici* și alte opuri

apărute dincolo, sînt valoroase... D-nul *Russu* promite mult, judecînd după nuvelele sale publicate în diferite ziare.... Cotiam despre un tîner, *T. Demetrescu*, care a scris o piesă de teatru ce s'a jucat la Craiova, greșită rău în unele părți, dar nu făr' de ôre-care valdore... În acești doi ani din urmă s'aũ tipărit mai multe cărți de conținut curat literar; aũ apărut mai multe reviste: „*Tara nouă*“, „*Lumina pentru toți*“, „*Convorbiri pedagogice*“ etc., își vor fi avînd și ele meritele și însemnătatea lor literară... A amintit D. Vlahuță despre tôte aste?... Nu. Pentru ce?... Pentru că trebuia să citescă despre tôte aste, și nu citea la noi ômenii când o dată aũ ajuns și ei *ceva*.... Le mai place atunci să judece asupra celor vii și celor morți...

Aș mai avé încă multe de đis relativ la conferința D-lui Vlahuță, dar... pré 'i-am da multă atenție, și este zadarnic să stai de vorbă cu ômeni, căroră dacā le dai sfat, te iaũ în ris, dacā îi critici, te înjură!

Aș dori mai mult, să mă pot ocupa de lucruri și ômenii cari ne face plăcere tuturor, iar nu să discut asupra unor lucruri, cari ar fi mai bine să nu se fi petrecut...

D. Dr. Ștefănescu a vorbit despre *Cămpu-Lung și vecinătățile sale sub punctul de vedere balnear și pitoresc*, unde arată frumusețile acestui ținut, însemnătatea lui din punct de vedere igienic, spune ce înriurire ar avé asupra acestui ținut împrejurarea dacā se vor instala localuri de băi și alte locuri de petrecere pe acolo, și cât de folositor ar fi, ca în loc de a se duce mulți din noi în străinătate pe vară, ar conlucra pentru ridicarea băilor nòstre din țară, care sînt în multe locuri mai bune de cât chiar cele din străinătate.

MERCUR.

Schite din istoria pedagogiei. — Grecii

(Urmare) 1)

ARISTOTEL (2)

Din scrierile cari ne-aũ rămas de la el ne putem convinge, că el a fost cel mai învățat om dupe timpurile sale. Ba în-

(1) Veți numărul trecut.

(2) Aristotel s'a născut la a. 384 n. d. Christ. în Stageiros (Macedonia). Tatăl său era medicul regelui Amyntas al II-lea. Pe părinții săi perdîndu-i de timpuri,

vătăturile sale au rămas unice și neintrecute până în evul-mediu, și de și acum sunt multe lucruri cari de la el încoci ori că s'au desaprobat, ori că s'au dezvoltat și lămurit mai bine, totuși și acum ori și cine poate ceti cu cé mai mare plăcere scrierile lui.

Ca pedagog se ridică asupra antecesorilor săi prin aceia, că el pe lângă acea că dicea ca educațiunea să desvolte într'un mod armonic puterile fizice și intelectuale a copiilor, că mai ales simțurile principale, că simțul de demnitate, iubirea de dreptate, compătimirea și stăpânirea de sine să se desvolte prin educațiune, dar mai dicea, ca *părinții să fie primii și cei mai principali educatori, statul să aibă numai controlul asupra acestei educațiuni.*

Mai are marele merit, că a dat un avânt mai mare științelor naturale prin aceia, că el în învățatura sa se ocupă mult cu aceste științe. Mai ales s'a ocupat cu antropologia și principiile stabilite de el în acest studiu, pot fi primite și de noi fără de nici o rezervă.

«Minte sănătösă în corp sănătös,» iată punctul de plecare al lui Aristotel în privința asta. Voeste să se dea multă osteneală și pentru întărirea și dezvoltarea corpului, căci și inteligența și inima numai atunci ne pöte ferici, când corpul este sănătös. BCU Cluj / Central University Library Cluj

Nu mai puțin important este aceea, că el în privința metodului, urmədə nu pe învățătorul său Platone, care tot-dé-una urma metoda *deducțiunii*, ci se întörce la metoda *inductiv* al lui Socrate. Și prin asta se face intemeietorul adevăratului *empirism*, adună mai nainte noțiuni, face intuiția asupra lucrurilor, și numai dupe aceea stabilește apoi legile, numai dupe aceea dă definițiunea!

Iar prin aceia, că el tötă observațiunea și-o întemeiase asupra ideilor, asupra spiritului, și nu a fenomenelor — ne-greșit că a conlucrat mult la dezvoltarea științei despre suflet. Înainte de el, apröpe toți învățați se ocupaü mai ales cu natura și felul lucrurilor, Aristotel începe numai să se

la vârsta de 20 ani se duce la Athena, unde timp de 17 ani ascultă învățăturile lui Platone, care în urmă se făcu amic bun cu el. Dupe mörtea lui Platone, devine educatorul lui Alexandru cel mare, al cărui tată, Filip, a ținut atât de mult la Aristotel, în cât a dis: „Nu mă bucur atât că mi s'a născut un fiu, de cât că acela s'a născut pe timpul lui Aristotel!“ Dupe mörtea lui Filip, Aristotel nu mai este educatorul lui Alexandru Macedon, prietenia însă nu se strică între ei, ba Aristotel suferă chiar din pricina asta, căci întörceadu-se la Atena unde deșchide în Lykeion școlă, și întrefaciend relațiuni cu Alexandru Macedon, este pârît de partida antimacedonă că este imoral, corupt, numai ea să'l pötă perde. El fuge atunci din Atena, dicend că „nu voeste să dea privilegiu Atenienilor ca să mai păcătuiască o-dată contra filosofiei!“ Möre la anul 322 n. d. Chr.

ocupe cu *forma*, cu diferitele grade de dezvoltare ale sufletului. Și în privința asta stă mai presus decât toți cei-alți învățați înaintea de el. Și de și nu are arta oratorică a meșterului său, prin aceea că și-a dat bine socotelă despre ori ce situațiune sufletescă, că a căutat în toate *causa*, a căutat scopul și hotarul — prin acesta cum dic, a fost în stare să ne dea cele mai precise definițiuni, să ne lămurască mai mult asupra cauzelor lucrurilor. Patru cauze sînt, fără de cari omul nu pòte să înțelegă filosofia. Iată acele cauze : a *forme*, a *materiei*, a *mişcării*, și la sfîrșit *causa finală*.

În privința asta cât de îndărăt erau față cu el antecesorii săi, ne-o putem lesne explica, dacă ne gândim la aceea, că Platon așa definea pe om : este o ființă fără aripi și fără fulgi !

Atît filosofia cât și pedagogia este dusă nainte de către el prin aceea, că el a dis că trebuie să ne ocupăm mai ales cu filosofia, de ôre-ce filosofia este studiul despre suflet, iar aceea știm că în lume nu numai materia există, ci și suflet, ba acesta este cî mai valoroasă parte a omului.

Pentru pedagogie — ce pe noi ne privește mai de aproape — este importantă mai ales *Etica* lui Aristotel, pe care o putem resuma în următoarele : *Scopul este fericirea, care numai din virtute pòte să se nască. Virtuțile etice sînt : nobleța sufletului, curajul, amicitia, și mai pre sus de toate simțul de dreptate ! Virtuțile filosofice sînt : inteligența, știința și arta.*

Moralitate numai acolo pòte fi, unde este libertate, căci numai cînd omul e liber, cînd pòte face ceva din propria sa voe și convingere, numai atunci pòte face fapte morale !

Viața petrecută ocupându-ne numai cu științe și arte, este Dumnezeiască, viața unui om politico-moral este omenescă, iar acei cari trăiesc numai în plăceri trupești — duc o viață animală !

În privința vederilor sale sociale, dice că omul este supus statului, că binele public este mai pre sus de aceea unui individ, că *statul este dator să îngrijescă de viața și fericirea rome-nilor* cari compun acel stat prin *educațiune și instrucțiune* și numai atunci este dreptă guvernarea, cînd își implinește în conștiința acea datorie !

Asta ar trebui să se pună în vedere și în țilele noastre tuturor guvernelor !!!

DIFERITELE SCOLI

Urmaşii lui Socrate au fost mulţi. Cel mai valoros a fost Platone. Despre acesta am vorbit deja într'un capitol deosebit.

Mai însemnaţi urmaşi d'ei lui Socrate au fost :

Euclide, care a întemeiat şcoala de la Megara. Toţi acei cari aparţin eu acestei şcoli îşi aflau plăcerea mai ales în aceea, ca să incurce prin discuţii inteligenţa nedesvoltată în loc să lumineze sufletul. Ei dar în loc d'a convinge pe cineva cu probe şi fapte, mai mult se ocupa cu arta unei goale discuţii pentru care apoi li s'a şi dat numele de *eristici*. *Stilpon* îşi dădea silinţa să dovedească că totul este nimic în lume, şi că ce mai naltă morală e să te laşi în *apatie* prin urmare să nu simţi nimic; asta e ce mai mare filosofie, pe care dacă o urmăreşti cine-va, nu va simţi nici-odată nici un fel de neplăcere.

Nici nu trebuie dar să scriu, că ce greşit era acest principiu; căci întreb : mai are ore viaţa înţeles, când a încetat lupta între viaţă şi om, luptă în care de şi suferim dar care de multe ori măreşte cuprinsul vieţii, şi mai poate să se desvolte atunci sufletul, când stăm în nelucrare, într'o letargie care este egală cu morţea ?!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Cu totul contrariu acestor principii este *Aristipe*, care mai pre sus de toate pune *plăcerile*, căci sînt cele mai pozitive simţiri, că *plăcerea este scopul vieţii*, însă numai câtă vreme ţinem măsuri în ele !

În privinţa vederilor sale filosofice, se apropie mult de sofisti, căci şi el dice, că adevăr absolut nu este, că fie-care judecă dupe părerea sa, şi așa nimeni nu judecă bine ! Iar în observaţiunea asupra lucrurilor, urmăreşte pe Socrate.

El a fost întemeietorul şcolii de la *Circucia*, în care precum vedurăm, în locul abstract al ideii despre fericire, se pune o idee mai concretă, aceea a *plăcerii* ! Şi prin aceea că discipulii acestei şcoli în observaţiunea lor se întemeiau mai ales pe morala şi natura sufletului omnesc, ci consideră *etica* ca unica ştiinţă.

Diogene şi *Antistene* sînt reprezentanţii *cinismului*. Aceştia se pot caracteriza prin aceea, că ei în loc de a face la teorii şi a stabili legi despre moralitate, a ţinut mai mult la aceea, să fie ei însăşi morali ! Lucru demn de urmat ! Simţurile materiale înaintea lor înjoséu pe om, de aceea şi lepădau de la ei ori-ce plăcere, prin asta însă au cădut într'o altă extremitate : de a desconsidera tot ce există, de aici apoi maniera grosolană în caracterul lor, pentru care Atenienii le diceau că sînt

«câini.» Stați în forțe apropiată rudenie de ideii cu sofistii. Ori ce definiție naintea lor era o paradă de vorbe! Ei esclud existența ori-cărei știință!

Dintre urmașii lui *Aristotel* putem însemna pe următorii : *Teofrat*, născut la 372 n. d. Chr. Știa multă carte, era un bun orator și dotat cu o minte ageră. Meritul cel mai mare însă pe care l'a adus științei, a fost aceea, că a susținut și desvoltat mai departe ideile lui *Aristotel*.

El a fost conducătorul școlii lui *Aristotel* și sub el această școală ajunge la un renume foarte mare și este cercetată de aproape două mii de învățacei.

În *Etier* să zice, că omul să fie moral și cu virtute numai pentru virtute și morală, fără de alte considerațiuni dar, și că fără de virtute nu putem ajunge fericirea!

Endem explică teoriile învățătorului său. Are multă înclinare spre teologie.

Dikăarch se ocupă mai ales cu observațiunea și intuiția practică în loc de a cultiva și a se gândi asupra teoriilor lucrurilor.

Aristotel și urmașii săi aparțin școlii *peripatetice*, care numire și-a luat-o de la acea parte a grădinei din Atena unde a început să dea învățatură pentru prima dată, și unde *Aristotel* trei-spre-dece ani de zile a răspândit învățătura sa.

Totă această școală se poate caracteriza pe scurt prin aceea, că ei au ridicat filosofia teoretică la un grad atât de înalt, în cât până în secolul al XVII^{lea} toate legile stabilite de deșii au rămas ca dominante în filosofia teoretică.

Ba vedem că unii dintre ei, cum a fost suscitatul *Dikăarch* s'a încercat și în filosofia practică, și în privința asta numai stoicii îi întrec, ale căror principii apoi și întunecă pe un timp ore-care toate teoriile lui *Aristotel*.

Să trăiești o viață cât se poate de perfectă, să cugeți asupra adevărului, care este singurul tău mijloc de a te ridica, — iată în puține vorbe baza principiilor lui *Socrate* și a urmașilor săi, principii cari de *Platone* au fost urmate, iar sub *Aristotel* ajuns la cel mai înalt grad.

Iar metoda de învățământ s'a perfecționat prin aceea, că ei totul din observare, prin intuițiune dar, voesc a ști, și dacă au și stabilit multe legi și reguli, au făcut-o asta numai în urma experiențelor dobândite.

Cu *Aristotel* însă apune și filosofia pentru un timp ore-care și de aci încolo filosofia împreună cu pedagogia devine mijloc

pentru a ajunge cu ajutorul lor la diferite scopuri, iar nici de cât nu se cultivaă pentru a perfecționa cu ajutorul lor pe om. De aci încolo nu mai găsești liber-engelător, filosofii devin niște oameni cari dacă au un merit, apoi acest merit nu este altceva, de cât că vedând ei că este greu a implini locul lui Socrate, Platone ori Aristotel, apoi s'au încercat a merge pe altă cale, a predica alte principii, *mai practice*, și așa pentru un timp ôre-care *viața practică* devine obiectul preocupățiunii sufletelor oamenilor de pe atunci, și prin asta mai întretin *lupta*, din care apoi mai târziu ese omul cu principii mai frumôse și mai sănătose.

IOAN RUSSU.

(Va urma).

CRONICA TEATRALA

Nu vom continua în această cronică cu plângerea noastră contra direcțiunei Tétrului Național. Ar fi un *ce* zadarnic, ar fi cum zice Românul a bate toba la urechia surdului.... Direcțiunea și-a pus o dată în gând să arate publicului bucureșcân tot ~~ce s'a scris în străinătate~~ ~~fie cele scrise bune,~~ fie rele, fie lucru clasic, fie un pamflet, să se de numai, și pace! Publicul pôte apoi să judece cum îi place, pôte să se ducă la Tétru, ori nu, celorla de la Tétru ce le pasă? Ei fac după capul lor, să-facă ceca-ce ar trebui, să ajute literatura noastră, să represinte operile scriitorilor noștri, asta se vede nu'i este lăsat să o facă direcția de astă-đi... Să așteptăm dar timpul fericit în care vom vedea cele promise și așteptate de atâta vreme....

Una dintre cele mai însemnate piese traduse, este comedia *Gringoire*, scrisă de T. Bauville, și represintată pe scena Tétrului Național odată cu *Medeea*, despre care am vorbit în cronica trecută.

Neavând nici timp, nici spațiu pentru a'i face o analiză mai înamănunt, ne mărginim a da pe scurt cuprinsul ei, care atât ca compoziție cât și ca întocmire de scenă, este valorôsă.... De la început și până la sfârșit veđi în é spiritul pururé plin de schintei și vioiciune al autorului lui Socrate și femeia sa.

«*Ludovic XI*, acel rege care a dat lovitura ce mai puternică aristocrației feudale și a pus cea întâiu piatră la clădirea puternicii regalități franceze, vine într'o zi în casa unui bogat negustor *Simon Fourniez*, însoțit de un curtezan *Olivier-Le-Daim*. Pe *Simon* îl cunoștea înainte de a fi rege. Șed la masă: *Ludovic Fourniez* și sora sa *Nicola Andry* și, dintr'una într'alta regele propune negustorului ca, drept resplată a vechei prietenii pentru dânsul, să'l facă ambasador în *Flandra*. Se înțelege că el a primit cu totă bucuria, dar are o fată, pe *Loysa*, pe care nu putea s'o părăsescă, fiindcă o iubește pre mult. Singurul mijloc, diise el regelui, e s'o mărit. Dar unde se găsește așa repede? Ș'apoi é nici nu pré vré să se mărite. Pòte că maiestatea vôstră o va puté decide ca unul ce'i este naș.

Ludovic chiămă pe *Loysa* și o întrebă care 'i e voia în privința acésta. É spuse că nu iubește pe nimeni, căci visul ei nu și l'a găsit în nimeni.

Atunci, diise regele, vorba e să'i găsim un bărbat pe care să'l pòtă iubi.

Loysa plecase și ei tocmai vorbêu asupra acestui punct, când se auđi afară niște cântece și declamări.

— *E. Gringoire*, poetul de stradă, poetul sărac și flămând.

Nicola recomandă regelui pe nenorocitul cântăreț și acesta dă ordin lui *Le-Daim* să'l aducă.

Ordinul se împlinește. E adus de soldați.

El se tot mira de ce 'l o fi adus, dar când vèdu pe masă o sumă de bucate bune și cu miros îmbătător, îi păru bine și ceru să'i dé și lui. I se promise cu condiție să recite vre-o poezie și anume „*Balada spânduraților*“. Dupe multe esitațiuni o recită.

Regele se cam strămbă din nas la auđul ei, căci fie-care strofă se termina cu refrenul :

Ăsta'i codru cel regese.

Când unul din cei de față, adresându-se lui *Ludovic*, îi diise : *sire!* Tēnerul, auđind, ingheță de frică mai ales că recitase acca poesie.

Regele ȕise să'l spânzure, dar mai nainte să'i dé demâncare.

Gringoire se aședă la masă zicând : acesta e ultimul prinz bun din viața mé, saũ.... mai bine, *va fi cel ántáii*.

Pe urmă începú să spuie multe din viața lui și între altele că a vedũt într'o ȕi la ferestra casei aceleia pe o ténérá fatá frumósá ce 'i-a plácut.

Știi ce ? 'i ȕise regele rêmânend singurí. Te ert de spânzurátóre, dar în schimb să faci ce'ți voiũ spune. Să te in-sori....

La aũdul acestor cuvinte, ténérul tresári. Dupá multá in-sistență, regele 'i ȕise că va trebui să ia de soție pe aceia care a vedũl'o atunci la ferestrá și pentru asta va trebui să se facá iubit de é. El tot zicé că nu pôte, că nu va reuși, ér regele rádé cu bucurie de timidul copil.

De odatá, intrá Le-Daim, spunend că a gásit o scrisóre prin care se descoperéũ unuia din nobilí niște planurí ale regelui, scrisá tot de un nobil. În clipá, tótá veselía dina-
inte i se schimbá în turbare și plecá în grabá, spunend că Gringoire va fi lásat o orá singur cu Loysa și de nu o va hotári să'l ia să fie spânzurat.

Urmézá scena cé mai însemnatá din piesá în care Grin-goire în loc să vorbésca fetei despre dragosté lui, 'i vorbește despre acela pe care regele 'l destina (fárá să'i spue că e el) arétându'l ca un adevêrat poet cu inimi simțitóre la tôte suferințele nenorociților și recitând câte-va versuri face pe Loysa să plângá, é spune că 'i ar fi simpatic un ast-fel de om și că vré să'i știe numele.

Atunci ora se sfêrșește. Le-Daim intrá ca să-l é la spân-zurátóre, toți ai casei se rógá să'l lase și tocmai atunci in-trá regele.

Vesel că putuse pune mâna pe adversarul de care era vorba și că 'l putuse pedepsi (cáci Ludovic tot-d'auna pe-depsea fôrte repede), el întrebá de rezultatul întrevorbirei și iartá pe ténér de spânzurátóre.

Loysa, aflând că acela pe care i-l destinase regele era Gringoire declará că'și a gásit visele împlinite și'l primește de soț.»

Atâta este pe scurt cuprinsul acestei piese. A vorbi despre jocul artiștilor, ar fi a repeti aceluși vorbe de laude, spuse și scrise zilnic despre D-na *Aristița Rom. Manolescu* (care a jucat în această piesă rolul Loysei) și D-l *C. Nottaru* (care a jucat rolul regelui); D-nul *Costescu*, a jucat destul de bine rolul sêracului poet, care însă așa cred, (unii zică că rolul este scris așa) a exagerat prè mult în scena unde poetul este adus în odaia cu masa încărcată de mâncări, și când se îndreptă ca un sêlbatic și om lipsit de cultură și conștientă de sine spre masă, rîgă și se tîngue înaintea mesenilor se'i dea și lui ceva demăncare, căci mîre de fîme.... Asta nu o face nici un om comun, cum ar face-o dar un poet de mîna lui P. Gringoire, care prin versurile sale pline de o nobilă demnitate, stîrce lacrimi și din ochii Loysei...

Piesa fiind și é scurtă, numai un act, alte persoane cu roluri mai însemnate, nu aũ jucat....

Piesa este tradusă de D-l Costescu, și de și am citit de unii că este reũ tradusă, totuși atâta ci putem aduce spre scuze, că nu este mai mult vinovat, ca și directorul têturului, care incuriază traduceriile fie acele chiar și mai slabe ca a D-lui Costescu.

Memento. În zilele ceste din urmă am fost informați, că în locul D-lui Cantacuzeno, de aci incolo D-l Stăncescu este pus în capul direcțiunei têturului... Cât putem să așteptăm de la noul director, o putem și de nainte : și-a început noua funcție cu punerea pe șcenă a comediei „*Francillon*“ trad. de D-sa din franțuzeșce, o piesă care de și este scrisă de *Dumas*, fiul, totuși la noi nu ar fi permis să se de, ori dacă se dă, nu așa cum s'a dat, în unele locuri atât de nerușinîsă, în cât omul cu adevărată cultură și gust neinfecat de genurile mai noue a literaturêi franceze, romane a la *Zola*, poesii a la *dop de pluta*,—se întîrce cu supêrare de asemenea lucruri.

Vom reveni.

București, 17/29 Martie 1887.

GIMNASTICA (1)

Mișcarea corpului, și cu deosebire exercițiile gimnastice, sînt o garanție de sănătate și de viață lungă. Aceste exerciții favorisază funcțiunea respirațiunii, mistuirea alimentelor și asimilațiunea lor, diversele secrețiuni și escretțiuni, circulațiunea fluidelor și în genere toate funcțiunile corpului. Cu cât se pune mai mult în mișcare numeroasele legături ale mușchilor, cu atât se regulază funcțiunea nervoasă și desvoltă forța fizică; acestea sînt, în resumat, bine-facerile gimnastice.

Gimnastica este, în genere, educațiunea diverselor organe ale corpului și cu deosebire a sistemelor musculare, osose, prin o serie de exerciții și mișcări combinate.

Gimnastica desvoltă forța fizică și frumusețea formelor: prezența, vigoarea și mlădierca corpului și a membrelor și procură o sănătate robustă.

Stimulează curajul și emulațiunea; dă sentimentului forța sa; întărește corpul contra tuturilor inriurilor atmosferice și ostenelilor; dă patriei cetățeni vîrtoși și familiei șefi cari perpetuază o rasă vigoasă. Acestea crau o dată și trebuie să fie și astă-dî rezultatele exercițiilor gimnastice.

Dar bine-facerile gimnastice nu se mărginesc numai la desvoltarea fizicului, ci chiar și a moralului. Gimnastica are o influență îndoită asupra corpului și spiritului, când ea să continue dupe toate regulile și se duce până la perfecțiune.

Dupe ce fortifică corpul, ea desvcluește sentimentele, curajul și procură patriei apărători voioși și vigoși; ea stinge relele plăceri și face să se nască cele bune, precum: generositatea, bine-facerea, devotamentul, în sine toate virtuțile sociale.

Mărginindu-ne de a arăta mai pe larg bine-facerile gimnastice, vom afirma că ea este de un folos netăgăduit pentru tinerime, pentru vîrsta matură și chiar pentru bătrânețe.

---

(1) Dupe D-l Dr. A. Débay.

Minunatele ei efecte, putem dice, că reconstituiesc edificiul uman sdruncinat. Cu un cuvânt, gimnastica este de un folos public, înșiși medicii și filosofi îi fac laudele cele mai instructive.

DOCTORUL BARBU CONSTANTINESCU (1)

A fost o gigantică luptă aceea, pe care a suportat-o membrii răspândirii de carte în popor, pînă ce a putut să facă, ca să străbată lumina pînă și prin cele mai ascunse unghiuri ale țării românești. Era, dupe cum se exprimă marele Lazăr, un ogor părăsit această țară, sântuită în atâtea rënduri și de atîția dușmani, și a trebuit ca omeni cu o tărie de fer, cu o credință mare, și desbrăcați de ori-ce ce interes egoist, să lucreze mult pentru țară, ca acesta să ajungă acolo unde este astăzi. Neajunsurile erau multe, și pre puține puterile, timpurile erau grele și omenii cu experiențe ne lipseli, și numai acea pleiadă de omeni mari, cari a urmat dupe 49, a putut să ne mântuiască. Această pleiadă, numită și *eră nouă*, în școlă și *prin școlă* începe mai ales a da rōdele sale, și noi cei de astăzi trebuie să ne ocupăm mult cu istoria aceluși trecut nu tocmai depărtat în timp, dar atât de bogat în cuprins, pentru-că numai resfoind în acea istorie, putem aprinde pe acei omeni, cari viața lor întrégă au lucrat pentru binele patriei, pe acei omeni cari, dacă nu ar fi luptat atîta, noi, cei de azi, multe lipse și multe greutăți am avea de învins.

Unul dintre cei mai ilustrii reprezentanți ai erei nouă, pe tîrîmul scolastic și bisericesc, este **D. Dr. B. Constantinescu**.

Născut în Ploesti, dupe terminarea școlilor primare și a licenței, se duce la Atena, de unde se reintorče licențiat în teologie, plecă apoi la Lipsca, unde studiază filosofia și de unde se reintorče ca doctor în filosofie.

Reintorčindu-se în țară, îl vedem cum ani d'a rëndul (de la 1853 și pînă azi), este condus de o singură idee: ași pune toate puterile fizice și morale în serviciul instrucțiunii și educațiunii. Și putem dice, că nici nu se întîmplă ceva mai important pe terenul școlastic și bisericesc ce să nu fie în legătură cu numele său.

Știm cu toții în ce întuneric era perduță ce mai mare parte a preoției noastre, cât bigotism și câtă mărginire era în sufletele acelora cari erau meniți a conduce poporul și a l ridica dupe trēpta unde se afla.

D. Dr. B. Constantinescu făcendu-se profesor la seminar, prin prolegerile sale pline de iubire de cauză și de nouă înțelepciune modernă, face, ca viitorii preoți, atunci seminarisți, să se gîndescă de aci încolo cu totul alt-fel la chemarea lor, vērșă în sufletele acelora o nouă lumina, se face propagator numai

(1) Reprodușă dupe «Convorbiri pedagogice», No. 3 anul II.

al adevărului, pentru-că numai prin punerea și cercetarea adevărului se poate face lumină.

Efectele : tinerimea începe a-l iubi, a-l lăuda, începe a lucra și gândi cu totul într-o altă direcțiune de cât cea cunoscută pînă acum, și acest liberalism, această iubire de independență în tinerime displace școlasticilor, scepticilor profesori și director de pe atunci, iar apostolul este apröpe a deveni martirul noilor sale învățături. D. Constantinescu ese învingător, și acest triumf îi dă mai mult curagiu, a merge nainte pe calea apucată, îl face nume, își asigură simpatii, și în adevăr, dupe ce se înființază facultatea de teologie, îl vedem ca decan al acestei facultăți, unde, nici nu trebuie döră să ămintim, își îndeplinește cu sfințenie datoria, dar cum adese-orî se întemplă, cauze, mai ales politice, îl silesc să abdică de acest loc ce-l ocupă. Causa bisericeii și mai ales preoțimea, a perdut mult atunci . . .

Pentru-ca să dea un impuls și o direcțiune mai sănătoasă studiului religiei în școlile secundare, retipărește „*Confesiunea ortodoxă*“ îndreptată și adăugată, tot de-odată însoțind-o de o prefață plină de niște observări, care-i fac onöre și îi asigură loc între prosatorii și scriitorii didacticii români. Asemenea a mai publicat prin diferite ziare mai mulți articoli privitori la biserică și școlă.

Ca om de școlă s'a distins mai ales prin următoarele :

A fost primul care în calitate de director de studii la *Asilul Elena Dömnă* a introdus pentru prima örä *grădinile de copii*, ori cu alt cuvint a fost primul care a înființat *școli froebeliene române*. Pînă aci ast-fel de școli erau conduse în România numai de către străini, ei a fost primul care a arătat că nici Românului nu-i lipsește puterea și priceperea de a face ceea ce fac străinii . . . Și cel mai pipăibil exemplu că românii l'au înțeles și aprobat în inițiativele sale, este împrejurarea, că dupe ce a înființat ast-fel de școlă la *Asil*, mai înființază una și în vecinătatea Școlii Normale a Societății, care la început a fost susținută de cotisatori (mai ales elita din București contribuia la susținerea ei), iar acum este frecventată de atăția copilași, în cât pe lângă töte că dintre aceia sînt mulți, ai căror părinți nu plătesc nimic, totuși acea școlă este în stare de a se susține și a înflori pe di ce merge . . . Fac o adevărată senzațiune esamenele și serbările ce se țin cu micii copilași la „*Moș Crăciun*“ și vara.

A fost primul, care în calitate de director al Școlii Normale a Societății pentru învățatura poporului român, introduce pe lângă Școlă Normală (institut pedagogic) *școlile primare de practică*, unde tot sub conducerea D-sale elevii Școlii Normale fac practica pedagogică, care pînă atunci nu se pomenea pe aici.

Iar pentru mai bună prosperare și ridicarea Școlii Normale, al căreii director este și astă-zi, a mai introdus *școlile preparatöre*, unde se prepar viitorii normalişti.

Cât pentru Școlă Normală, a căreii direcțiune îi este încredințată de atăția ani, este lucru recunoscut de töată lumea, că aceea s'a ridicat mult prin el, a ajuns a fi recunoscută ca una dintre cele mai bune școli normale din țără, care pînă acum a dat mai mult de cât 300 învățători rurali.

Pentru a mai ajuta răspândirea de carte în popor, a mai scris un *ABCedar*, care pînă acum a ajuns 30 ediții, și pentru a procura învățătorimei hrană

sufletescă, în colaborațiune cu D. Slavič, Dulf și alți fruntași ai literaturii noastre, a redactat *Educatorul*.

Nu mai puține merite și-a câștigat în Asil, unde pînă în anul trecut a fost director de studii, iar acum, ca profesor de pedagogică, își continuă lucrarea sa începută : a lucra cu stăruință în interesul educațiunii și instrucțiunii, și din laudele ce i se aduc Asilului, o parte cu drept cuvînt i se cuvin D-lui B. Constantinescu.

Cu un cuvînt : D-l B. Constantinescu este unul dintre acei omeni de școlă, care are îndărătul său un lung șir de ani, în cari a lucrat în continuu pentru ridicarea culturii poporului . . . De politică s'a reținut, nu și-a pierdut nici-o dată timpul de cât cu instrucțiunea și educațiunea tinerimii. Și ca să ne facem idei despre zelul ce trebuie să'l aibă, trebuie să ne gândim numai la aceea, că și astăzi este ocupat cu predarea Istoriei la cursul superior de la liceul Matei Basarab, cu predarea pedagogiei la Asil și Școala Normală.

Alt-fel meritele sale au fost recunoscute și de autoritățile școlare, cari drept semn de recunoștință l'au făcut cavaler al ordinului „*Stéua României*” și al ordinului „*Bene-merenti*” . . .

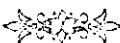
Ei am înregistrat numai fapte, și unde sînt atâtea fapte, scriitorul este scutit de a vorbi el mult.

Am scris despre un om, care trăgește și acum, lucrădă, ostenește tutro noi, pe aceeași spinosă carieră, și așa cred, exprim o dorință generală, dacă, încheiînd aceste șiruri, dic :

Să trăești încă mulți ani, D-le Constantinescu, să mergi înainte pe aceeași cale, noi te-am înțeles, și dacă nu ai avea alte merite, unul este de neîgăduit: ca un model stai înaintea învățătorimii, care te va urma și imita, școala noastră, cel mai puternic mijloc pentru înălțarea poporului, — va progresa, și de la acest progres așteptăm noi mîntuirea nămului nostru român.

București, 6 Februarie, 1887.

I. R.

CUM INVÊTA GERTRUDA COPIII SEI?

(CAPUL D'OPERĂ PEDAGOGIC AL LUI PESTALOZZI,
COMPUS DIN 14 EPISTOLE ADRESATE AMICULUI SĂU GESNER)

EPISTOLA A SÉPTEA (1)

(Urmare)

Sunete cîntate. Dupe ce am studiat sunetele vorbite, ar trebui acum să dic ceva despre studiul sunetelor cîntate. Dar cîntul propriu și nu pòte fi privit ca un mijloc de a

(1) Veđi No. 9 dupe Februarie.

conduce de la intuiții confuze la noțiuni precise. Cântul constituie mai mult un talent, un dar natural, care cere să fie dezvoltat pentru alte considerații și în vederea altui scop. Adică el nu face parte din mijlocele de învățatură de care m'ocup eu aci. Las deci să mă ocup de studiul acestui obiect cu ocazia reflecțiilor ce-mi propun să înfățișez asupra educațiunii întregi, și voi face acum o singură observație: învățarea cântului trebuie să se conforme regulelor generale, adică să începă cu noțiunile cele mai simple, să le învețe bine și numai treptat să trecă de la o cunoștință perfect învățată la un nou exercițiu, fără însă să se procedeze printr'o aparentă de răcelă care ar paraliza sau ar turbura activitatea inteligenței noastre.

STUDIUL VORBELOR

Ar trebui să șic mai bine *studiul numelor*.

E al doile mijloc special de învățare derivat din facultatea ce avem de a emite, de a scote, sunetc, sau derivat din sunet considerat ca element de instrucție.

Am mai dis că și în această privință, copilul trebuie să primescă prima sa direcție de la *cartea mamelor*. Planul general al cărții e făcut ast-fel ca să se trecă în revistă lucrurile cele mai esențiale ale lumii esterne, mai ales genurile și speciile, pentru că ele îmbrățișează colecții întregi de obiecte; însă planul cărții e făcut așa ca să se de mumei puțința de a învăța pe copilul ei, de a-l familiariza cu numirile cele mai precise pentru numirea acestor lucruri. Cu modul acesta copiii, din etatea ce mai tinără, vor fi preparați la studiul numelor, adică la al doile mijloc special de învățare derivată din vorbire.

Acest studiu cuprinde șiruri de nume, arătând obiectele cele mai însemnate din tot domeniul naturii, istoriei și geografiei, din toate ramurile ocupațiilor și condițiilor omenești. Aceste șiruri de vorbe vor fi puse între mâinile copilului, numai ca exercițiu de citire, îndată ce el va fi terminat abecedarul. Și experiența mi-a dovedit că-i e cu puțință să le cunoscă pe deplin, ba chiar pe dinafară, fără să părădă pentru

acésta mai mult timp de cât pentru a învăța să citească curent. Și cunoștința completă a șirurilor de nume așa de variate și așa de numeroase, dobândită de copil în acest scurt timp, i va da o forțe mare înlesnire pentru studiile lui mai departe,

STUDIUL LIMBAGIULUI

Al treilé mijloc special de învățământ tras din vorbire este însuși studiul limbagiului.

Iată-mă ajuns la acel punct al subiectului meu, unde începe s'apară adevărata procedură care permite artei, trăgând profit dintr'un atribut perfecționat al speței noastre adică din limbagiū, permite, ȃic, artei de a ajunge să mērgă cu acelaș pas ca și natura în lucrarea desvoltării noastre. Ba încă vēđ apărēnd procedura care va servi omului să smulgă învățatura de la ȃrba natură, de la ȃrbele ei simțuri, pentru ca să o încredințeze unor puteri mai bune ce el cultivă în sine de mii de ani. Acésta este procedura multămită căriia omul pȃte întipări evoluțiunii, adică desvoltării, facultăților, puterilor lui direcția cé mai precisă, cé mai generală și mersul cel mai repede; căci natura i-a dat, pentru împlinirea acestei sarcine, numai facultăți și instrumente, é nu i-a tras nici o linie de conduită și tocmai pentru că el este om, é nu-i va puté trage nici odată o linie de conducere. Acésta este procedura care ne permite să dobândim tȃte aceste rezultate, fără să turburăm mărimea și simplitatea mersului naturei fizice, nici armoniei care presidă la creșterea corpului nostru.

Ast-fel este scopul ce urmărim, când din învățarea limbagiului facem o artă completă și când ne însuflețim din psihologia cé mai înaltă, pentru ca ast-fel să ducem la perfecțiunea cé mai înaltă mecanismul mersului natural care ne conduce de la intuițiunii confuze la idei limpeȃi. În adevēr, ceace pot în această privință e pré puțin și simt că aci sint glasul care strigă în pustie.

Singurul meu merit e că voiū să scap învățămîntul scolar a tât de vechiul obiceiū nerațional, de acei dascăli gāngavi, de acei logofeți făcuți dascăli fără știrea lui D-ȃeū, cât și de acei

noi dascăli neînvętați cari aũ îmbrățișat această carieră, pentru că nu sînt buni de nici o trebă pe lumea asta. Voiũ să leg acest învętămînt de puterea neclintită a naturii înseși, să-l încălđesc la flacăra ce D-đeu aprinde și reinviază neincetat în inima tatălui și a mamei, să-l unesc cu interesul care împinge pe părinți să-și facă copiii plăcuți lui D-đeu și ȃmenilor.

Dar, pentru ca să determinăm modul sau mai bine diferitele moduri de învętare a limbajului cari ne pot conduce la scop, adicã a ne aduce să ne exprimãm precis asupra obiectelor ce cunoștem și asupra a tot ce putem ști despre ele, avem să ne întrebãm :

I. Care este pentru ȃmeni scopul ultim al limbajului ?

II. Cari sînt mijlocele sau, mai bine, care este mersul progresiv ce urmęzã natura însãși, în dezvoltarea treptatã a artei limbajului, pentru ca să ne facã să atingem acest rezultat final ?

Respunsul la întrebarea ȃntãia este cã scopul ultim al limbajului este negreșit ridicarea ȃmenilor de la intuițiunii întunecoșe la noțiuni precise.

La întrebarea a doua respundem cã mijlocele întrebuintate de limbajũ pentru a ne conduce treptat la scop se succedã în modul următor :

1-a. Recunoștem un obiect într'un mod general și-l numim ca o unitate, ca un obiect.

2-a. Noi avem puțin cãte puțin conștiință de caracterele lui și învętãm să le numim.

3-a. Multȃmitã limbajului, noi dobândim puterea de a precisa mai bine condițiile obiectelor, cu ajutorul verbelor și adverbelor, și de a ne lumina asupra schimbãrilor stãrii lor, prin ajutorul variațiunilor vorbelor și ale combinãrilor lor.

În ce privește mijlocele pentru a învęta numirea obiectelor s'a vorbit mai sus; cãt despre mijlocele de a învęta să cunoștem și să numim caracterele obiectelor, ele se impart în trei grupe.

Grupa ȃntãia cuprinde mijlocele pentru învętarea copilului să se exprime precis asupra numãrului și formei. Numãrul și forma, fiind calitãțile elementare proprii tuturor

obiectelor, sînt cele două abstracțiuni generale cari îmbrățișează cele mai multe lucruri în natura fizică și formeză cele două punte la cari se alipesc toate cele lalte mijloce pentru luminarea ideilor noastre.

Grupa a doua cuprinde mijlocele pentru învățarea copilului să se exprime precis asupra tuturor condițiunilor lucrurilor, altele de cât numărul și forma, de asemenea și asupra acelorora cari ne sînt cunoscute prin simțurile noastre, precum și asupra acelorora ce noi cunoștem, nu numai printr'o simplă intuiție, ci prin imaginația și judecata noastră.

În cea-ce privește numărul și forma, ântăile proprietăți generale ale materiei ce (după experiența mai multor mii de ani, simțurile noastre ne-aŭ învățat să abstragem de la condițiunile tuturor corpurilor) copilul trebuie să le cunoască de timpuriu și pe deplin, nu numai ca calități proprii ale obiectelor în parte, ci ca proprietăți generale ale materiei. Nu trebuie ca copilul să știe numai să numească rötund sau pătrat un lucru rötund or pătrat; mai e'ar trebui, dac'ar fi cu putință, ca înainte chiar de a avea noțiunea cercului, — pătratului, — unității — să fi fost întipărită în minte o abstracțiune curată, care să permită a se raporta anume la cuvântul care exprimă generalitatea acestei noțiuni, a se raporta, ție, tot ce se infățișează în natură sub o formă rötundă, pătrată, simplă, complexă, etc. Din acesta se vede, de ce limbajul, considerat ca mijloc pentru exprimarea formei și numărului, trebuie să fie studiat a parte și examinat sub o altă față, de cât limbajul considerat ca mijloc pentru exprimarea celor-lalte condițiuni ce descoperim prin simțurile noastre în lucrurile naturei.

Iată, pentru ce în însăși cartea destinată ântăiei copilării, am dat de la început noțiunea clară a acestor generalități. În această carte vei găsi o vedere generală a formelor obișnuite și tot odată mijlocele cele mai simple prin cari copilul pricepe ântăile raporturi ale numerelor.

Dar urmarea acestui studiu va veni mai târziu, de-odată cu deprinderile de limbaj. Acest studiu se mai lęgă și cu capitolele destinate anume numărului și formei, ce voi studia a

parte intru cât sînt considerate ca elemente ale cunoștințelor noastre, dupe ce însă voi fi trecut în revistă toate deprinderile de limbagiū.

Desemnurile ce cuprinde cartea elementară destinată acestui învățămēt,—voiū să vorbesc despre *Cartea mamelor* sau cartea pentru prima copilărie, — aceste desemnuri, de și cu totul amestecate, sînt alesc ast-fel în cât ele trec pe sub ochi diferitele proprietăți generale ale corpurilor cunoscūți de noi prin cele cinci simțuri ale noastre și pun pe mame în stare ca, fără nici o ostenelă, să imprietenescă pe copii cu termenii cari esprimă foarte precis aceste diferite proprietăți ale corpurilor.

Cât despre caracterele lucrurilor cari nu ne sînt cunoscute direct prin simțurile noastre, ci prin intervenirea facultăților noastre de comparație, de imaginație și de abstracțiune, eū rămân, și aci, credincios principiului meū, de a nu da nici-odată unei judecāți omenești aparența unei maturități grăbite; dar eū profit din cunoștința ce aū negreșit copiii de cutare sau cutare alte vorbe abstracte, și trag folos din acesta numai pentru memorie, întrebuițând-o ca o hrană ușoră oferită funcționării imaginației lor și presimțirii din partea lor a lucrurilor. Din cōtra, pentru lucrurile ce ne sînt direct cunoscute prin simțurile noastre și în privința cărora deci trebuie să învățăm cât mai curēnd pe copii să se exprime cu precisiude, iată sistema ce întrebuițez eū.

Aleg din dicționar nume de lucruri ce se deosebesc prin caractere însemnate, caractere cunoscute de noi prin ajutorul simțurilor, și alătur cu aceste substantive puini adiectivele ce esprimă aceste caractere.

De exemplu :

Diminētă frunōsă, veselă, rēcorōsă, posomorită.

Seră liniștită, senină, norōsă, ploioasă, rēcorōsă.

Câmp nisipos, argilos, semēnat, ingrășat, productiv, neproductiv.

Școlar bun, rēū, silitor, leneș, pētrundētōr, mediocru.

Pe urmă fac din cōtra; adică caut tot în dicționar adiective arătând calităti însemnate, cunoscute prin simțurile nō-

stre și puiū dupe ele substantive cu cari se potrivesc calitățile arătate de adiectiv. De exemplu :

Rötund mince, tärtăcută, lună, sòre ;

Uşor fulg, puf, pană, aer ;

Greū aur, argint, piatră, țerină ;

Inalt turn, clopotniță, munte, arbori ;

Adânc mări, lacuri, pîmnițe, gropi ; etc.

Dar mă feresc cu totul ca să completez aceste arătări, cari sint numai niște exemple, căci atunci aş răstringe câmpul deschis copilului pentru reflecțiuni. Eū îi fac numai câte-va inlesniri și acestea numai asupra faptelor cari isbesc simțurile lui și il întreb pe dată : «Ce cunoști tu încă care să fie tot așa?» Apoi iarăși : «Ja, spune-mi, mai cunoști alt-ceva care să fie tot ca asta?» Adesé, copiii găesc cu inlesnire, in cercul observațiunilor lor, răspunsuri noi, și adesé chiar — răspunsuri la cari dascălul n'ar fi cugetat. Și cunoștințele lor dobândesc *ast-fel* o întindere și o limpedime mai mari de cât prin metoda catichetică.

Invățarea *catichetică* inchide pe copil, tot-odată, in subiectul precis și mărginit asupra căruia este întreat, in forma ce imbracă întrebarea, in hotarele chiar ale științei profesorului său și, mai mult încă, in hotarele trase cu mare rigore ca să-l împedice de a se depărta de drumul bătut al rutinei. Amice Gesner, ce bariere gròsnice pentru copil ! Dar ele cad, pier cu totul prin metoda mé !

(Va urma in No. viitor).

E. B.

DORUL INIMII

(CANTEC POPULAR)

Frunzuliță ș'o rielită,
Inimiórá, ce stai tristá ?
Orí de dor ești prididită ?
Rabdă inimă și tu,
Că vești vremea cum e-acu.

Frunzuliță trei copaci,

Rabdă inimă și tací,
Inimă mâncate-ar căinií,
Căinií și chiar eorcanií
C'asa te vor dușmaní,
Dușmaní, dușmancele,
Că nu'și păzesc casele,
Și rasmă gardurile,

S'ascultă gémurile,
Şi strică dragostile.

Fruzulică ducele,
Rele sînt frigurile,
Mai rele dragostile !
Cine iubeste şi lasă,
Trimete-î, Dómnne, pedépsă
La copii şi la nevestă,
Să-î vëd mărăcinii pe casă,
Şi buşteni pe la feréstră !
Dragostea e-o lipióră,
Ce 'mí-o el la subfióră,
Şi ciupeşti pin-o sfērşeşti
Sătul nu te mai găseşti !
Cine strică dragostea
Lovi-iar casa ciuma,
Doi boi de la jug bóla,
Găinele ţăvnela,

Raţele măcănela,
Găştile gágăela,
Cureile táromela,
Pisicile tusea rea,
Şi pe căini jigodia,
Ca să-şi vëdă pedépsa !

Fruzulică trei măslina,
N'a lăsat D-đeú bine,
Ce iubese fuge de mine,
Şi urátu calea'ní ţine !
Că n'a lăsat D-đeú,
Ce oí iubi să fie al meú,
Şi să mor când oí vré eú ?
Să ia frumos pe frumos,
Să trăiască mângaios ;
Şi ia frumos pe urát
De trăeste amărát !

Culésă din gura poporului de
PREOTUL ST. STOICESCU (Bălácénca).

BCU Cluj / Central University Library Cluj

OMUL SFINTESTE LOCUL

SAŪ

APĂRĂTORII FRAŢILOR NOŞTRI DE PESTE MUNŢI

Sînt multe neajunsurile şi nevoile, cu cari trebuie să lupte fraţii noştri de peste munţi... Mult ni s'ar induioşa inima, dacá am citi multele plângerî scrise în ziarele de dincolo, plângerî indreptate mai ales contra ungurilor, cari nu vor să ţină cont de drepturile şi aspiraţiunile naţiunii române, ale cărîi sentimente în loc de a le întări contra lor, ar trebui să le câştige chiar în propriul lor interes... Şi nu este o singură cestiune, în care maghiarii, cu egemonia lor, să nu jignescă în desvoltarea românilor asupriţi pe cîi ce merge...

Este o adevărată comoră şi isvor de mângaiere pentru noi, dacá în aceste grele timpuri putem totuşi

înregistra numele acelora dintre frații noștri de dincolo, care în timpuri de mare încercare cum trăim, luptă din toate puterile lor pentru înaintarea nămolului nostru apăsător... Cel mai larg teren se pare a fi școala, pe lângă toate că contra școlii române își îndreptăză guvernul maghiar cele mai multe lovituri... În administrație de loc, pe calea economică pră puțină putere își pot dezvolta frații noștri de dincolo, fiind pretutindeni învinși de pașalicul maghiar... În politică ce să mai vorbim...

Școala dar, și țăriia nămolului nostru, sint cele mai puternice mijloce de luptă ale fraților noștri.

Ne ținem de o sfântă datorie, a împărtăși numele acelora cari, prin munca lor, prin curagiul și devotamentul lor pentru cauză, susțin și ridică nivelul școlilor de peste munți... Iar făcând asta, servesc în cel mai iminent mod cauza națională...

Cine sint accia?!... Nu-i vom căuta între academicieni, nu între ómenii cu nume dus peste țări și mări, ci-i vom căuta între popor, în cel mai modest cerc, dar tot-de-odată cel mai slant și mai lipsit de interese la cari pôte să încapă niscai-vă bănueli, de cari ómenii politicii rare-orii sint scăpați...

Sint fiii poporului, cei mai sinceri amici și bine-voiatori ai națiunii : *învățătorii*...

Vor fi mulți la număr, nici-o-dată nu însă *destui*, și cei de cari ne vom ocupa acum, și atunci se vor distinge între cei aleși...

Noi când trecem frontiera, care ne desparte de Transilvania, și când sintem *dincolo*, cercetăm cel mult locurile de plimbare, nici-o-dată nu lăsăm restaurațiunile și câte unul se abate și pe la biserici... Nici unul nu ne gândim, că ajungând la Brașov, sintem într'un centru de cultură românească, într'un loc, de unde multă lumină se revarsă asupra românilor de prinprejur, că sintem pe un loc sfințit, cum se dice,—că în acest loc doi bărbați staă cu condeiul în mână și cu multă căldură în inimă, și lucrădă pentru luminarea poporului :

sint D-nii *Ión Darius* și *Stofan Iosif*, învățători și redactori ai revistei pedagogice *Școala și Familia*...

Iar dacă ne-am duce mai departe, în fundul Ardélului, între munții Bistriței, într'o vale care de sigur nu este străbătută nici de căi ferate, nici de mulți călători, am da de un sat mic, acum sărac și cu o populație săracă pôte, cu învățatură de carte puțină, dar care sat s'a sfințit, care popor se va îmbogăți și în ale pământului și în ale duhului prin D-nul *I. Pop Roteganul*, învățător și redactor al revistei *Convorbiri pedagogice*... Tiner încă, și d'abia de ađi de erî în luptă, și stă deja în capul unei mișcări, a cărei conducere ar fi meritosă și pentru unul încărunit în lupte... Nimic mai frumos, ca un om tiner cu merite și cu speranțe, cari sintem în drept a le avea față de *omul care sfințește locul*...

Coleg de muncă îi este D-nul P. Stoica...

Mergând în sus pe Dunărea bălană, și ajungând între munții bănăteni, acolo vom da de un orașel, până acum de sigur necercelat și neamintit nici de istorici, nici de romantieri, iar acum sfințit prin D-l *Ión Simu*, redactorul revistei *Pedagogul Român*, zelos învățător și mai ales zelos apărător al intereselor învățătorilor din Banat... Recitenii nu își știu prețui omul, nu cred să fie în curent cu cele ce face acest om nici pentru ei, nici pentru popor în genere, căci alt-fel s'ar alia cu toții împrejurul drapelului desfășurat de D-l Simu, și i-ar înlesni mai mult lucrarea întreprinsă de *omul care sfințește locul*, căci nimic mai frumos, de cât când ómenii își înțeleg omul, nimic mai de mângăiere, de cât aceea, când omul care anî d'a rëndul obosește cu trupul și sufletul pentru o sfântă și nobilă cauză, vede în sfârșit visul cu ochii... Și este frumos, este atât de înalt visul, idealul D-lui Simu: *a deștepta poporul*, a crește cu îngrijire copiii, viitorii bărbați ai națiunii...

Învățătorilor cari stați împrejurul-i, grăbiți-vă sub drapelu-i!

* * *

Sintem în ajunul sfintei Invieri. Obiceiul străbun, a ne pofti unui altora tot ce simțim în inimă...

Știind ce mare, ce grea este munca unui om care voește a *sfinți locul*, cunoscând ce greutatea întâmpină confrății noștri de dincolo : a deștepta un popor, care atâta vreme a fost aruncat ca într-o letargie, a scri pentru cititori, cari acum trebuiesc formați, a lupta cu ne-cazurile dilnice, cu sărăcia și contra ignoranței, de multe ori contra relelor voințe, căci câte nu întâmpină un om bun în viață, — și pentru a pute isbuti și a învinge asupra acestora, nimic mai mult nu le-ai pute pofti de cât *sănătate și voie bună!*

Să dea D-zeu, ca întocmai cum învierea lui Christ este o serbătoare pentru creștinism, numele omenilor noștri să fie o adevărată înviere pentru popor și bucurie pentru românism, iar resplata celor cari acum luptă și ostenesc, vor fi *locurile sfinite...*

Acesta este cel mai mare lucru, ce-l poate ajunge omul în această viață plină de deșertăciuni. Cei cari au sfințit locul, cari nu s'au mărginit a lupta în cercul deșertăciunilor, ci mânați de un nobil avânt, s'au ridicat la *merite*, primescă a noastră dragoste și recunoștință.

București, Martie 1887.

IÓN RUSSU.

EDUCAȚIUNEA COPILOR NOSTRI

„Educațiunea copiilor este o
„măsură, la care trebuie să ști
„a perde timp ca să câștigă timp.“

J. J. ROUSSEAU

Influența ce are educațiunea asupra vieții ori-cărei ființe este netăgăduită. Asupra acestei chestiuni au fost lupte considerabile între toți pedagogii și filosofi ce s'au succedat după timp. Părerile emise de unii au fost mai practice, iar părerile emise de alții au fost mai puțin practice. Cu cât

cine-va a neglijat mai mult mersul natural al dezvoltării omului și a diferitelor ființe de pe globul terestru, cu atât și principiile propuse au fost mai abstracte, mai nepotrivite cu natura lucrurilor. Din contră, cu cât s'a observat mai bine și mai de aproape natura și legile naturale după cari se dezvoltă ori-ce în lume, cu atât și rezultatele căpătate au fost mai practice, mai solide și mai folositoare.

Copilul ca ori-ce altă ființă la început fiind debil, în dezvoltarea sa are necesitate de o călăuză, de un mentor, care să-i dirigă pașii atât din punct de vedere fizic, cât și din punct de vedere intelectual. În dezvoltarea copilului trebuie observate ore-cari reguli pedagogice: a nu da o pră mare estensiune sensurilor esterne în dauna sensurilor interne și vice-versa. Cel mai bun lucru este ca, cultivând spiritul, să nu neglijăm corpul, nici cultivând corpul să nu neglijăm spiritul. Viața fizică este tot așa de necesară omului ca și viața psihică sau intelectuală. Educațiunea copilului începe chiar din momentul concepțiunii și merge până la etatea ce mai înaintată a copilului. În această educațiune de multe ori suferă modificări după natura omului, după temperamentul lui și după deosebitele împrejurări; căci, cu toată buna-voință a educatorului, cu toate silințele ce 'și-ar da, s'au vădit copii cari în creșterea lor au luat o cale cu totul peșșe dorinței educatorului. A pretinde de la educator o creștere îngrijită, o direcțiune bună și fără nici un defect, când este vorba de un copil cu un caracter rău și prost de felul său, este mai mult de cât o absurditate. S'au vădit oameni cari din școlă 'și-au făcut idolul lor de adorațiune spre a 'și ajunge la scopul dorit. De felul acesta a fost Rousseau,—care, după cum ne putem încredința din Emilul său, a întrebuițat tot felul de mijloce spre a face dintr'un copil de un caracter rău, ceea-ce voia să facă; însă cu toate silințele ce 'și-a dat ca adevărat pedagog, de multe ori dorințele lui au rămas aproape infructuoșe. După densus Pestalozzi, Fröbel și alții, în urma experiențelor făcute, au atestat acelaș lucru.

Acăsta întru cât privește oamenii de profesiune. Deci, dacă

aŭ încercat niște asemenea greutateți bărbații de profesiune, eminenți pedagogi, ce vom dice ore de lumea incultă, ce n'are nici cé mai mică noțiune, nici cé mai mică cunoștință pedagogică? De și se dice de unii că pedagogul cel mai bun este natura, adică a observa calea naturală; cu toate acestea noi nu sintem mulțămiiți numai cu acésta; căci, dacă era vorba de natură,—de a lăsa pe copil a se crește după legile naturei fără o călăuză, care pe ici, pe colea, să'l mănuducă după niște reguli, atunci n'ar mai fi fost necesitate de mentori, de pedagogi, de institute de educațiune, de școli, ci totul s'ar fi mărginit a lăsa pe copil a se crește de sine fără nici o normă.

Am đis mai sus, că copilul la început este debil, în imposibilitate de a puté crește singur; prin urmare necesită îngrijirea sa, creșterea sa de la o altă persónă, care trebuc să'l dirigă cu rogulă pe căile vieței. De alt-fel creșterea lăsată de sine, fără nici un control, fără nici o regulă, de și firéscă, este însă defectuôsă și cu totul departe de scopul ce se cuvîng a urmări omul în viața sa. O creștere firéscă saŭ naturală și fără nici un scop găsim la animale și la sêlbatici.

După rolul ce omul are a îndeplini în lume față cu cele falte ființe, urméză a i se face și educațiunea. De o educațiune superiôră este exclusiv capabil numai omul. De și prin deprinderi, prin ostenele mari, unele mamifere și chiar paseri ajung la ore-care grad de cultură față cu semenii sêi, cum de exemplu, se dice în istorie că Eliogabal, un imperator Roman, a intrat în Roma, în carul sêu de triumf tras de patru pantere, că Androclu ore-când, după trecere de mai mult timp, fiind osândit a fi mâncat de fiarele sêlbatiche în parcul Roman, fiara care era chemată a nimici pe Androclu a recunoscut pe bine-făcêtorul sêu și 'l-a cruțat de môrte; de și papagalul imiteză într'un mod bizar câte-va sunete și vorbe, etc., cu toate acestea și acestea nu le vedem de cât tot ca un rezultat al deprinderii, al ostenelelor ce omul adesea își dá și cu animalele. Așa că: animalele posedă numai niște începuturi de educațiune, care după felul

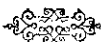
lor, la unele începuturile acestea de educațiune ating un grad mai mare, iar la altele un grad mai mic. Nici o dată însă *cantum* de educațiune acelor-l'alte ființe nu pòte a balansa cu *cantum* de educațiune de care este capabil omul. Și pe cât în cei d'ânteiū ani ai copilăriei omul este așa de debil, așa de lesne espus a fi jucăria fie-cărni accident, pe atât mai târziū ajunge a fi regele tutulor victuitòrelor, ba chiar și al puterilor naturei. Prin artă și știință elementele naturei, ce altă dată erau privity ca inamici ai omului, el le supune, face de i se închină lui, il servesc în călătorile sale pe apă, pe uscat și în aer.

Avându-se în vedere niște asemenea lucruri la cari omul este capabil a ajunge mai târziū, fi-va òre resonabil de a nu ajutòra desvoltarea elevului și a nu'l pregăti pentru scopul la care este chemat? Nu, nici de cum. Și cine sînt cei cari sînt orânduiți a îndeplini acest mare act fața cu copilul? Negreșit, aceștia sînt: părinții, mentorii sau educatorii de meserie, învățătorii, profesorii și alții. Rolul ce 'l au aceste persoane în educațiunea copiilor este așa de mare, în cât, putem dice, că de la ei, de la îngrijirea mai mare sau mai mică ce ei vor și a da copiilor,— tinerelor generațiunii, depinde viitorul orî-cărei națiunii. Sînt òre tòte aceste persoane capabile de a da copilului o adevòrată educațiune, și în cas dacã nu sînt, care ar fi mijlòcele cele mai eficace în casuri ultimare? În acéstă privință sînt deosebite păreri. Noi însă putem aproba unele pânã la un punct òre-care, altele însă în tòtã puterea cuvèntului. Ca păreri de prima categorie sînt: că, dupè cum sînt părinți, cari nu au cè mai mică ideia de educațiune, tot de asemenea sînt și profesorii, cari de și posed pânã la un punct òre-care, òre-care cunoștințe de educațiune; însă orî că sînt lipsiți de abilitatea, ce se cere în condițiunii de asemenea natură; or că le lipsesc gustul de a se osteni pentru a educa copiii încredințați manuducerei lor; sau că de și fac òre-cari eserecții cu copiii în privința educațiunii, însă le fac cu tutul defectuòse și într-un mod cât se pòte de superficial. Unde mai puî, când aceste persoane sînt lipsite de simțul datoriei și de ardòrea

ce se cuvine a avea un adevărat educator, un adevărat pedagog, ale cărui principii trebuie a și le estrage parte din experiență, parte din studiul naturii?

(Va urma).

PH. AL. POPESCU
(Cernica).

DOUE NOTE BUNE D-LOR STURZA-HARET

Dacă am protestat și protestăm contra nedreptății ce se face învățământului sătesc prin proiectul de lege al D-lor Sturza-Haret, datorii sintem să recunoștem că acești doi domni au luat unele măsuri foarte bune și au făcut câte-va numiri pré nemerite. Despre asemenea fapte am vorbit la timpul lor, aci însă vrem să vorbim numai de două din ele. Este vorba despre distituirea revisorului școlar al județelor Putna-Râmnicu-Sărat și despre numirea D-nei Felicia Racoviță ca directore a Asilului Elena Dòmna.

În adevăr, citind cine-va *Monitorul Oficial* No....., în care s'a publicat raportul D-lui Sturza către M. S. Regele pentru distituirea D-lui Stefu din funcția de revisor școlar al numitelor județe și vedând din acel raport abuzurile, abaterile de tol felul, săvârșite de acel funcționar, nu-ți poți scăpa alt cuvânt din gură de cât: «bravo Ministru!» «vedei, așa-mi place!»—«Dar, de ce nu s'o fi depărtat mai de mult asemenea funcționar?»—Mulți se indoesc că acel funcționar a putut săvârși atâtea nelegiuri câte se ved în *Monitorul Oficial*. Până la probă contrarie însă, trebuie să credem de adevărate cele spuse de gazeta stăpânirii.

Dar noi mai avem un motiv serios care ne face să credem că acel funcționar a putut săvârși asemeni fapte. Iată proba: în August trecut s'au trimis liste de abonament de la administrația revistei noastre la unii din domnii revisori școlari, între cari era și D-l Stefu de la Focșani. Preste câte-va zile s'a primit o scrisore de la D-lui prin care asigură că a făcut mai mulți abonați și speră să facă abonați din toate clasele societății; de aceia cerea să i se trimită un

exemplar din revistă pe anul întâi plus mai multe exemplare din numerile apărute ale anului al doilea, angajându-se să trimită lista și banii încasați. Drept răspuns i s'a trimis imediat cele cerute, ba încă pe anul I-iu i s'a trimis un exemplar, legat de lux.

Ei bine, n'am mai primit nici un rezultat de la D. Stefu.

Eram în nedomirire despre tăcerea D-lui Stefu, până când s'aŭ primit reclame de la mai multe persoane că aŭ subscris într'o listă de abonament la revista „*Lumina pentru toți*“, pentru care aŭ și răspuns prețul și cu toate acestea până acuma n'aŭ primit nici un număr din revistă. Pe de o parte s'a răspuns unora din aceste persoane că nu s'a primit nici o listă de abonament de acolo și nici un ban, iar pe de alta s'a scris D-lui Stefu cerându-i să de deslușiri asupra mersului lucrurilor, D-sa însă n'a răspuns nimic absolut. În timpul din urmă aŭ început să curgă noi reclame din partea mai multor învățători și preoți că ei aŭ dat bani D-lui revisor școlar Stefu pentru revista „*Lumina pentru toți*“ și de atunci au trecut 7 luni fără să li se trimită nici un număr. Iată la ce fel de oameni s'a incredințat sorta școlilor sătești! Și să ne mai mirăm ore că școla poporului nu face progresul la care s'așteptă totă lumea? Să ne mai mirăm ore că învățătorul este prigunit de unele autorități comunale și administrative, când însăși unele din persoanele puse să-l lumineze, să-l protejeze și să-l înalțe în toate privințele, însăși unele din aceste persoane îl persecută, îl înșală și-l jefuesc? De aceea am dis și o repetăm: bine aŭ făcut D-nii Sturza-Haret c'aŭ depărtat acea persoană din corpul domnilor revisori-școlari în care nu trebuie să se afle de cât persoane morale cari să serve de exemplu din toate punctele de vedere întregului corp al învățătorilor și institutorilor. În fața faptelor credem de prisos orî-ce alte explicații.

Alt fapt pentru care merită laudă D-nii Sturza-Haret este numirea D-nei Felicia Racoviță în postul de Directoare a Asilului Elena-Domna. Când a demisionat D-ra Alessiŭ din această funcție și am auzit că D-na F. Racoviță are să fie numită în locu-i directoare la această școlă, mi-am dis că

acésta este cé mai nimerită numire ce s'a făcut de acest minister în ramul scólelor. În adevér, D-na Felicia Racoviță, soră mai mare a repositatei D-ne Ana Davila, este un model de moralitate, de umanitate și de hărnicie. Ar dice cine-va că bunele calități ale marelui Dinicu Goleșcu și ale celor patru frați Golești s'aú concentrat în ființa acestei nobile Dòmne. Fericite de o mie de ori fericite elevele Asilului Elena-Dòmna că aú dobândit asemenea directóre! Fie numai ca sănătatea D-nei F. Racoviță să-i permită a conduce cât mai lung timp acéstă scólă care este cel mai însemnat institut de educațiune din România! Dar... dar dacă numirea acésta o aprobăm din tot sufletul nostru, apoi cu durere aflăm că D-l Dr. Barbu Constantinescu, profesor de pedagogie al Asilului Elena-Dòmna, a fost înlocuit la acéstă catedră printr'o dascăliță de la o scólă primară. Oree s'ar dice, dar depărtarea saú retragerea D-lui va aduce o mare scădere Asilului din punctul de vedere al învățaturii. Se vede că este scris ca la noi nici o instituțiune să nu mérgă înainte, tot înainte mereu! Până în vara trecută D-l Constantinescu era și directorul de studiú al Asilului. Atunci a fost silit să demisioneze, nu știu din ce cauză și în locu-i s'a numit directóre de studiú o germană care nu știe nici românește și care nu face alt-ceva de cât să ia léfă. Apoi progres este acesta? vedeți o streină care nu e bună de nimic este pusă să controleze pe profesorii Asilului al căror număr trece de 20. Când vor înceta óre aceste rele?

EDEMBAL

PEDAGOGIA EDUCATIVA ⁽¹⁾

Cé mai neapărată trebuință de educațiune

Este drept deci să recunoștem că progresele științei și cultivarea rațiunii omenești încă forméză una din cauzele cari aú contribuit la slăbirea credinței religioase;

1) Veđi numerile precedente ale acestei reviste.

de ore-ce cu înaintarea științei multe lucruri considerate mai înainte ca săvârșite de o putere dumnezească, s'aû constatat că sînt produse de puterile naturii și pentru că cu cultivarea rațiunii omului multe lucruri privite mainainte ca mistere, ca taine dumnezești, cu încetul aû fost pătrunse, esplicate de mintea omenescă și reduse la niște lucruri comune.

Acum, când am vădut cauzele principale cari aû făcut ca religia să piérđă atât de mult din puterea sa morală, rămâne să găsim mijlócele la care ar trebui să recurgă fruntașii societății, pentru ca să pótă vindeca acest rău atât de mare și care cu timpul ar amenința să distrugă cu desăvârșire din temelie societatea noastră. Ei bine, cari ar fi acele mijlóce înnemerite la cari ar trebui să alergăm pentru salvarea, mântuirea societății moderne?

Pe scurt s'ar pótă răspunde că aceste mijlóce sînt în număr de trei și anume: Religiuinea, filosofia și educațiunea morală.

În adevăr, religiuinea creștină simplificată și curățită de multele formalități, așa în cât să domine numai partea morală a ei, ar recâștiga influența, puterea ei de altă dată, pentru-că învățăturele ei trăiesc cât viața, ba încă aû puterea să ne susție și să ne consoleze chiar în momentele supreme, chiar atunci când viața părăsește corpul nostru. Afară de acésta, învățămintele ei sînt de mare folos pentru societate, căci ele propagă frăția între toți membrii societății, ba chiar între toți locuitorii pămîntului, și de sigur că nimeni nu pótă tăgădui binele ce ar resulta pentru omenire, când frăția, concordia, ar domni între toți membrii omenirii. Dar, cine să lucreze pentru introducerea ace-

stei înfrățiri? Noi am vădut mai sus (1) și o știm cu toții în ce stare se află cé mai mare parte a clerului înalt. Și dacă s'ar mai afla cineva care să se îndoescă despre acésta, n'are de cât să se apropie pre lingă unii din ei, n'are de cât să intre într'o chinovie de călugări sau chiar și între preoții uneia și aceleiași biserici, și dupe câte-va zile va constata că nu este nici o braslă socială, unde neunirea, pîra, dușmănia și prigonirea să existe în așa grad. Ceva mai mult: chiar unii din preoții puși profesori ca să predé religiunea în gimnasiu și licee, în orele când ar trebui să propage principiile sfinte ale religii și preceptele moralei creștine de înfrățire; ei bine, chiar în acele ore, ei fac personalității, insultând în fața școlarilor pe unii din colegii lor sau pe unii din cetățenii cari i-aū pus la locul lor or le aū refusat o favoare óre-care, ba încă unii insultă chiar pe mitropolitul care nu i-a ridicat la un rang mai înalt (1). Ce fel de simțiminte se întipăresc în inimile școlarilor cari asistă la ast-fel de lecții de morală?! Câtă deosibire între acești profesori de religie și între acei cari-și fac datoria în conștiință?! În adevăr, într'una din zilele trecute am asistat la lecția de morală ce făcea un profesor în clasa IV de la gimnasiul L.... din București. Era vorba tocmai despre o cestiune morală de mică însemnătate; de aceea îmi diceam în mine: «am pățit'o; este o pedépsă pe neașteptate.» Dar când profesorul începu să vorbescă, ca s'o esplice, fui așa de tare interesat, în cât cele trei carturi de oră, cât ținu esplicația, trecură ca trei minute

(1) În No. trecut.

(1) Un model de felul acesta e profesorul de religie al unui liceu din B.... care n'are altă învățatură de cât două trei clase de siminar.

și la urmă simțiui că câștigasem mult, căci multe simțiminte indecise pînaci, prinseră putere în sufletul meu și mă făcură să judec mai bine multe acte morale, despre cari mai nainte aveam îndoelă.

De ce nu sînt ast-fel toți profesorii de morală! Cât îți pare, tot ar aduce un bine omenirii. Dar, din nenorocire, asemeni profesori nu sînt de cît esceptii. Dacă într'o școlă, un profesor bun face o întipărire așa de bună, dar un predicator apt de misia sa, cît bine n'ar face auditoriloră săi!? Tribuna bisericeii românești însă a amuțit de lung timp și apoi chiar dacă la unele zile mari, vorbește cîte cine-va credincioșilor, este ore acé persónă așa de onestă în relațiunile sale, în cît să nu se găsescă nimeni printre auditori care să-i dică : «Minți sau veđi-ți mai ăntăiū bārna din ochiul tēu și apoi paiul din ochiul nostru?» Mē îndoesc fōrte. Dar, pentru ca să fie cine-va bun predicator, nu este destul să fie cinstit, ci trebuie mai ăntăiū să fie om învățat, cu esperiență, să aibe darul vorbirii și un trecut nepătat. Nu dic dór că nu s'ar putē găsi p'ici pe colé asemeni persóne, dar rēul este că nu se face nimic pentru a-i încuragia și a-i pune în mișcare. Prin urmare, dacă guvernul, fruntașii societății și clerul cult ar voi ca să redea religiunii o parte din puterea ei de altă dată, ș'anume puterea morală; ei bine, atunci ar trebui pe de o parte să înalțe clerul printr'o învățatură seriósă, profundă și completă, sinceră și practică, așa ca să nu se mai hirotonisescă nici un preot, nici măcar în colțul cel mai retras al țerei, pînă când aspirantul n'ar fi cu adevărat apt și demn din tóte punctele de vedere pentru o asemené carieră, atāt de decăduță în ziua de astă-đi. Afară de acēsta, profesorii de religie,

de prin școlile secundare, toți ar trebui să fie persoane capabile și demne de această sarcină, iar nu niște intriganți și reütăcioși, incapabili și demoralizați, cum se ved unii; căci un singur profesor de aceștia, este în stare să corupă, să strice sufletul și inima a sute de școlari într'un singur an, de óre-ce el vorbește în numele religiei și al moralei, în numele lui D-zeu și al principiilor sfinte, cari tot mai au óre-care influență asupra multora din școlarii cursului gimnasial. Un profesor de religie, neavând trebuință să-și pèrdă timpul cu rezolvarea de probleme ca la matematici, cu facere de hărți ca la geografie, cū esplicarea formelor limbistice, etc., etc., are timp să vorbească, să tot vorbească mereu școlarilor săi; de acea dacă această vorbire este rău dirigită, este cu atât mai rău făcătoare. Dar de óre-ce nimeni nu se ocupă la noi de reformă radicală a clerului, nici chiar de formarea unor profesori de religie folositori noii generațiuni, învederat că religia va pierde și mai mult pe viitor din influența sa morală, lucru care s'a constatat de toți ómenii observatori, ba însiși streinii învățați cari au viețuit mai mult timp în România, au recunoscut'o. Ast-fel, între alți streini, putem cita pe călugărul catolic Palma, care, trăind de lung timp în România, ca profesor la școlile catolice și ca funcționar pe lângă episcopul catolic din București, apoi ajungând el-insuși episcop catolic de vr'o doi ani, iar de vr'o câte-va luni fiind înălțat de către papa de la Roma la trépta de mitropolit catolic în București, acest călugăr catolic, dic, a observat că Românii se răcesc din ce în ce mai mult de religie, cea ce l'a făcut să credă că i ar fi cu putință să atragă pe Români la catolicism. În acest scop a adus la mitropolia catolică, cu hramul

sf. Iosif, din capitală, un preot român unit, din Transilvania, care a învățat la Roma, anume popa Radu Dumitru, și l'a pus să predice, să țină discursuri românești în fie-care sârbătoare. Dupe ce a vădut că prin acêsta atrage mulți români la acê biserică, a cređut că a sosit momentul să spună pe față scopul ce urmărește; de acea acum douê luni a tipărit o scrisore în românește și în franțuzește, prin care spune că dacă *popó-rele și guvernele* voesc să se ridice din căderea lor, atunci ele trebuie să-și îndrepteze privirile către papa din Roma, singurul în stare de a mântui lumea și de a o face religioasă. Dacă n'aș fi vădut acêstă epistolă, n'aș fi cređut pe oreine mi-ar fi spus'o. Părintele Palma, autorul acêstei epistole, este om învățat și care lucreză neîncetat în carira S-sale, d'acea a ajuns să cunoscă nepăsarea Românilor către cele religiose, dar S-sa s'a înșelat dacă ne-a cređut așa de ușori, în cât ne-am lepăda de religia noastră, îmbrățișată din copilărie, pentru ca să ne aruncăm în brațele catolicismului. Nu, Români nu se vor lepăda nici-o-dată de religia lor, pentru ca să îmbrățișeze o religie care nu-numai că nu este în nimic superioară religiei lor, dar care are încă în spinărea sa grozăviile inchișiției și alte nelegiuiri revoltante. Religia românilor este liberală și nepângăriță de crime, numai că clerul ei este incult, fără direcție, fără mijloce. Repet deci că Români nu vor schimba religia lor cu nici una din religiile existente.

Este știut că morala creștină, comună de alt-fel Românilor ca și catolicilor, este superioară or-cării alte religii. Chiar dacă Români, cel puțin cei culti, vor ajunge odată să nu mai țină la popii lor, adică la formele religiose, chiar atunci ei nu vor îmbrățișa catolicismul și nici o altă

religie, ci se vor mulțami cu morala creștină, modificată pôte ici și colo de morala filosofică. Dar să sperăm că lucrurile nu vor ajunge acolo, și că pînă în cele din urmă se va deștepta lumca la noi și în această privință și se vor lua măsuri de îndreptare. Mi-e tēmă însă că această deșteptare va sosi pré târziu; d'acea datoria noastră este să cercetăm cele-lalte mijlőce pentru ridicarea și înălțarea societății pe tērēmul moral, care să ocupe locul lăsat gol de religie.

Am dis mai sus că alte două mijlőce sînt : filosofia și educațiunea morală.

În adevăr, filosofia a stabilit reguli de conduită către sineși, către aprőpele seű și către autorități, în conformitate cu principiile de justiție și de umanitate întemeiate pe firea rațiunii, voinței și a inimii omenești. Rēul însă în această privință stă în faptul că unii filosofi vęd într-un fel și alții în alt-fel această fire a rațiunii omenești, de aci și principiile de conduită stabilite de ei, variađă după natura ce fie-care atribue rațiunii omului. Filosofia numai atunci ar fi folositoare, ar putē servi de model, când ar exista o societate, care s'ar conduce după prescrierile ei, dar nu, așa ceva nu există în timpurile de față. «În această privință societatea modernă e mai puțin favorisată de cât societățile grēcă și romană. Acolo, în adevăr, alături cu religiunile lor, «cari nu pré erau păditori scrupuloși și veghetori ai «moralității publice, se aflău școle filosofice în adevēratul sens al cuvēntului; școle cari, precum cé pitagorică, cé socratică și stoică, erau școle de virtute, «în cari erau exemple mari de imitat și unde principiile sănătőse erau traduse în reguli de purtare. Astăđi «filosofieele sînt cuprinse în cărți unde ele se află în

«stare de teorie; ele au numai o influență mică în practică și asupra purtării omenilor. Pe când în menționatele societăți antice, recunoșteași pe dată nu numai dupe vorbe, ci dupe purtarea sa, pe discipolul cutării mare filosof sau cutării doctrine, astă-đi este greu să deosibești nu numai între dênșii pe partisanii diverselor sisteme filosofice, ci și pe partisanii sistemelor filosofice de cei-l'alți ómeni. Filosofiile adă sînt numai teorii neaplicate în practică, ele n'au devotați și staă închise numai în domeniul ideilor și al abstracțiunilor. Filosofi de tot felul sînt îmbrăcați ca și cei-l'alți ómeni și viața lor sémănă vieții celor-l'alți muritori,» ast-fel vorbește D-đ Vessiot.

Din cele đise pînă aci, s'a învederat decă că în starea actuală a spiritelor, și a mersului societății, nici religia, nici filosofia nu mai sînt în stare a ridica moralul societății nóstre, de unde resultă că în lipsa religiei și a filosofiei trebuie să se pună alt-ceva. Ei bine, dupe tóte studiile făcute, nimic alt nu póte lua locul autorității religioase și filosofice de cât *educațiunea*; de acea trebuie să se adopte, să se pună în aplicare un sistem bun de educațiune românescă, căci dupe religie o asemenea educațiune este singurul isvor de moralitate. Datoria nóstră dar este ca în locul autorității religioase care se duce, piere sub ochii noștri, să ne grăbim a stabili, a înființa o altă autoritate, dacă nu tot așa de impuitoare, cel puțin tot atât de bună, tot atât de folositoare și umanitară, ba póte chiar mai convingătoare, căci va trebui să se întemeieze pe un *învățămént moral* solid și complet. Cine va da însă ast-fel de educațiune fragedelor odrasle? Firește ar trebui ca acesta să li se de de părinți, dar de unde au ei învătura și timpul necesare pentru îndeplinirea acestui

scop măreț? Acastă sarcină revine deci învățătorului urban sau rural; de acea «el este dator să se gândească că «printre copiii incredințați lui, mulți vor primi numai de «la el lecțiunile necesare dezvoltării rațiunii și conștiinței lor, că în fața lor el este singur răspundător de sufletul, de viața și de purtarea lor pe viitor».

Pentru purtarea unei sarcine așa de grele, se cere ca persoana, adică învățătorul, obligată a o duce, să aibe calități rari atât intelectuale cât și morale: trebuie să fie învățați și virtuoși, cinștiți. Stării de aži a societății națiunii trebuesc adevérați educatori, și pentru a-i găsi, pentru a-i forma, pentru a-i face să se devoteze, să se jertfescă misiunii lor; de acea guvernul, camerile, județele, comunele, în sfârșit țara întrégă sacrifice cé mai mare parte din mijlócele lor; «căci, într'un ast-fel de moment, pentru un ast-fel de interes, economiabașy fil mai mult de «cât o greșală, ar fi o nebunie», dice un mare pedagog.

De ce óre nu se face pentru școle cea ce se face pentru armată?

De ce óre legea școlară nu se aplică, așa cum se aplică legea militară?

In fine,... în fine, pentru ce óre *Maiestatea Sa Regele* nu ia sub a Sa înaltă protecție școla și mai ales școla poporului de la sate?! Póte c'am đis pré mult, dar acésta am făcut o numai împins de ardórea de a vedea c'o đi mai curénd, pe de o parte oprindu-se căderea morală a societății, iar pe de alta ridicându-se săténul din ignoranța în care zace.

Acum puțin, altădată mai mult. ENIÜ-BĂLTÉNU.

TABELA MATERIILOR

CUPRINSE IN REVISTA «LUNINA PENTRU TOȚI» ANUL II

din cele 9 numere, apărute pînă acum de la 1 Iunie 1886

Inștiințare înseminată. — Câte- ceva d'ale examenelor și d'ale vacanțelor. — Studii pedagogice. — Simțurile estetice și formarea lor în școală. — Cum învață Gertruda copil sîi, dupe Pestalozzi. — Către mama (poesie). — Proverbe morale. — Sentințe morale. — Proverbe. — Știința pentru toți. — Despre hrană. — O sporedanie. — Creșterea gândacilor de mătase. — Lumina pentru toți. — Pedagogie practică. — Educația simțului vederii. — Biografie. — Saradă. — Aritmogrif. — Deslegări. — Corespondență. — Inștiințare pentru unele persoane abonate. — Sentințe pedagogice. — Monastirea Némțu. — Invățămîntul în'utiv (lecțiuni făcute cu copii începători) — Ivirea primă-verei (Poesie). — Literatură Populară. — Metodologia Pedagogică. — Școala rurală și învățătorul ei față cu obstacolele ce întâmpină. — Curier Bibliografic. — Pedagogia practică. — Datinele și credințele poporului. — Maxime și cugetări. — Mortea Mitropolitului Calioic. — Educația auzului. — Buletin oficial. — Instrucțiunea femeii. — Impărțirea premiilor la o școală rurală. — Apicultura sau creșterea albinelor. — Pentru D-nii învățători rurali. — Literatură de spirit și de petrecere. — Do-torul fără arginți. — Sala Ateneului. — Notițe literare. — Relele ce bîntuie astăzi societatea română. — Cîntecul Păstorului Istro-Român. — Gova de peste muntii. — Extract din conferințele învățătorilor din Muscol. — Cîntec Macedo-Român. — Orbii vîd. — Din D. Cantemir. — Impresiunile ce mi-a produs conferințele învățătorilor din Muscol. — Inștiințare importantă pentru cititorii revistei «Lumină pentru toți». — Recolta anului 1886. — Bencorii de sînge din Neapol. — Tot se mai găsesc omeni ai lui D-deu. — 25 de milioane de soldați. — Practica pedagogică — Primul cerc de intuițiune Școală. — Căderea frunzelor (poesie). — Educatorul și omenirea. — Studii pedagogico-social. — Discursul D-lui Dr. B. Constantinescu. — Cum trebuie să facă profesorul clasă cu școlarii? — Școalele și consiliul general de instrucție. — Notițe istorice asupra școlilor din Giurgiu. — Abecedarele noastre. — Un fapt de mare importanță No. 5. — Discursul D-lui Dimitrie Sturza, Ministru școlilor. — Schițe de pedagogie națională. — Sinceritate din punctul de vedere pedagogic. — Țara Românească (poesie). — Cronică teatrală. — Neapărata trebuință de o pedagogie educativă practică. — Anul nou 1887. — Albumul vieței. — Relele ce bîntuie astăzi Societatea Română. — Românisme, adică ospresii, vorbe sau țicerii proprii poporului român. — Ateneul Român. — Pe-imistul. — Plugșorul. — Sentințe pedagogice pronunțate de diferiți omeni mari. — Datinele și credințele poporului. — Cum învață Gertruda copil sîi? — Invățămîntul muzicii și școale secundare. — D'ale bisericelii, un mitropolit și trei episcopi. — Gazeta săteanului sau omul sfințește locul. — S-sa Părintele Parthenie Clinceanii, episcop al Dunării de jos. — Rolul mamei în educațiunea fetelor. — Viitorea sîrtă a școlilor noastre sătești. — Bibliografie. — Manualul de geogr. jud. Mehedinți, de D. Stăncescu și poetul Sorénu — Pedagogie Educativă. — Cé mai neapărată trebuință de educațiune. — Semne inveselitoare pentru școala poporului. — O școală nouă. — Notițe istorice asupra școlilor din orașul Giurgiu și din județul Vlașca. — Tot se mai găsesc omeni ai lui D-deu. — Notițe Literare. — Buletinul Oficial. — Semne bune pentru industria română — O carte recomandabilă profesorilor sau calendarul școlii pe anul 1887. — O carte mult așteptată sau dicționarul latino-român. — Sfaturi folositoare. — Literatura de Spirit. — Spirit franțuzesc. — Corespondență. — Școalele ateliere. — Metodologia privită din punct de vedere filosofic. — Neapărata trebuință de metolă. — Sentințe pedagogice pronunțate de diferiți omeni mari. — Schițe din istoria pedagogiei. Grecii. — Cetatea lui Tepez de la Căpăținenii, pe riul Argeș. — Rolul mamei în educațiunea fetelor. — Pedagogie educativă. — Cé mai neapărată trebuință de educațiune. — Foc verde arțăraz (cîntec popular). — Maxime și cugetări. — Colindă. — Viitorea sîrtă a școlilor noastre sătești. — Notițe literare. — Mulțumiri — Principiile pedagogice ale lui Pestalozzi, în cîrticica marelui pedagog Roger Guimps. — Școala rurală și proiectul de lege asupra școlilor prezentat de d-nul Sturdza, ministrul respectiv. — Fructe bune de léc. — O carte minunată. — Adaus la notițe literare. — (psl. — Tot se mai găsesc omeni d'ai lui D-deu. — Corespondență. — Justificare pentru întîrziere. — Sentințe pedagogice pronunțate de diferiți omeni mari. — Ateneul român. — Lumea (poesie). — Cronică teatrală. — O cestiune pedagogică. Nu desmerdatii copii. — Bôla de care suferă societatea română. — Schițe din istoria pedagogiei. Grecii. — Literatura populară Bonaparte. — Pedagogie educativă Cé mai neapărata trebuință de educațiune. — Maxime și cugetări. — Cum învață gertruda copil sîi? — Minun t! Minunat de tot! — Compătîmire. — Tot se mai găsesc omeni d'ai lui D-deu. — Corespondență.

TABELA MATERIILOR

CUPRINSE ÎN REVISTA «LUMINA PENTRU TOȚI» ANUL I.

Apărută de la 1 Iuliu 1885 și până la 1 Iuliu 1886.

I. Pedagogie și metodologie

Pedagogia. — Educațiunea. — Învățământul intuitiv. — Flăoara, lecția I de învățământ intuitiv. — Surdo-mușii și metoda d'a'î face să vorbească. — Pestalozzi. Ceva despre pedagogia lui Pestalozzi. — Cum învață Gertruda-copiii săi, (capul de operă pedagogică a lui Pestalozzi). — O aruncătură de ochiu asupra Educațiunii. — Mincé, lecția a II de învățământ intuitiv. — Pedepsele copiilor. — Scrierea și citirea. — Ceva despre J. J. Rousseau, despre metoda lui și a lui Pestalozzi; încă ceva despre J. J. Rousseau — Metodele de învățământ. — Cubul, lecția III de învățământ intuitiv. — Sfera, cilindrul și cercul, lecția IV de învățământ intuitiv. — Studiū pedagogic. — Despre caracter în genere. — Formarea caracterului. — Pedagogie practică, educația simțurilor (gustul, mirosul). — Disciplina în școală. — Cestiunea pensionatelor. — Școlile din punctul de vedere igienic. — Sentințe pedagogice. — Învățătorul rural. — Încă ceva despre pedepse.

II. Învățătorul și școla

Starea școlilor noastre. — Școlile sătești din jud. Ilfov. — Școlile sătești și congresul didactic. — Suferințele școlilor sătești. — Distribuirea premiilor de la Berlad. — Școlile din China. — Școlile din Macedonia. — Școlile populare. — Câte-va vorbe asupra școlilor sătești. — Câte-va cuvinte asupra proiectului de lege al D-lui Sturza. — Învățători buni nedreptățiți. — Proteste contra proiectului de lege al D-lui Sturza.

III. Literatura.

Poesii. — Prosă. — Poesii populare. — Maxime.

IV. Biografiile ómenilor mari

Carmen Sylva. — Davila.

V. Bibliografii sau dări de sémă de publicații.

Un pas înainte în istoria României. — Știința și economia politică. — Economia națională. — Geografia de Clasa II primară. — Reviste literare de dincolo de Carpați. — O carte, (Datoriile soldatului). — Conferința D-lui Jipeșcu. — O critică folositoare multor persoane, dar pentru puțin înțelėsă. — Anunțuri bibliografice.

VI. Felurite lucrări.

Prospect. — Apel. — Doctorul fără argint. — La momentul aului 1885 și la pragul lui 1886. — În memoria lui G. Lazăr. — Discurs ținut la Ateneu. — Românismul. — Tot se mai găsesc ómeni ai lui Dumnezeu. — Vestii mângăătoare. — Ce să facem pentru cultura țeranului? — Studiul naturii. — Obiceiuri albaneze. — Starea economică a României. — Inaugurarea statuei lui G. Lazăr. — Acum e timpul oportun. — Către cititori. — Creșterea albinelor. — Diverse. — Șarade, enigme, ghicitori, etc.